

„Az utóbbi időben rá kellett döbbernünk, hogy az olyan magától értetődő, természetesnek tűnő jelenséget, mint hó, tél, hideg, jégvirág részletesen el kell magyarázni, illusztrálni, képeken, videókon megmutatni a gyerekeknek, hogy az adott irodalmi műben leírtakat megértsék, el tudják képzelni. És akkor megtörtént a csoda, az igazi tél: elkezdett hullani a hó.”

TARTALOM

1. láthatár

Gyökeresen más oktatáspolitikai koncepcióra lenne szükség –
Bíró Blanka írása

14. lélekjelenlét

Amikor elfogy a lelkesedés: a kiégés csendes járványa az iskolákban –
Gebe Zoltán írása

18. láthatár

2025 volt a „legsötétebb éve” a romániai oktatásnak

19. lélekjelenlét

Amikor más öröme keresztül leljük meg a magunkét (2.) –
Ozsváth Judit interjúja

22. magánterület

Disztinváljunk! –
László Noémi írása

23. hivatalos

3. tanárszemmel

Igazi csoda történt: hullt a hó –
Vita Piroska írása

4. láthatár

Önállóságra is tanítja a néptánc a gyerekeket

5. olvasnivaló

A könyvajándékozás napja, Könyvajánló kicsiknek, Könyvajánló nagyoknak –
Birta-Székely Noémi írása

10. portré

Egy idegen nyelv már nem elég a boldoguláshoz –
Gebe Zoltán interjúja

12. láthatár

Vonzóbbá tenni a túrázást a számítógépes játékoknál

16. magánterület

Versengeni vagy nem versengeni... Kérdés ez még? –
Bartha Réka írása

FOTÓ: SZUCHER ERVIN

6.

Vásárhely: „Jó dolog iskolájukra büszke, refis diákokat tanítani”

ISSN 2015-9725
9 772065 972004

mk

- tanárszemmel • diákszemmel • szülői szemmel
- lélekjelenlét • tanterem • láthatár • óvoda • fotóriport
- hivatalos • vakáció • iskola és kultúra • pályáz(z)atok
- magánterület • térkép

Magyar Közoktatás

www.comunitas.ro/mkorendeles

Kedves Olvasóink!

A 2025–2026-os tanévben is számítunk megtisztelő figyelmükre. Reméljük, továbbra is megosztják lapunk hasábjain az oktatás problémáival, különféle szegmenseivel kapcsolatos meglátásaikat. Kérjük, számoljanak be a Magyar Közoktatásban arról is, ha sikertörténet születik iskolájukban, ha úgy látják, hogy diákjaikkal, tanítási módszereikkel kapcsolatban követendő példáról lehet beszélni. Arról is írhatnak, miként befolyásolta és befolyásolja a járványhelyzet a tanítás, tanulás folyamatát.

A Communitas Alapítvány által kiadott, 2009 óta megjelenő Magyar Közoktatást együtt szerkesztjük az olvasókkal, szeretnénk, ha a pedagógusok továbbra is rendszeresen közölnének lapunkban.

Néhány ötletet nyújtunk arra vonatkozóan, hogy milyen témákról várjuk véleményüket, de természetesen ezen kívül az oktatás más vonatkozásait is meg lehet közelíteni:

- Miért szeretik/nem szeretik a gyerekek az iskolát?
- Hogyan segíthetünk megőrizni a gyermeki kíváncsiságot?
- Mobiltelefon, okoseszközök a mindennapokban – előnyök és hátrányok
- Mi a legszebb és mi a legnehezebb a pedagógusi hivatásban?

Kitartást, jó munkát kívánunk! Várjuk véleménynyagait az mko@communitas.ro e-mail-címre!

A Magyar Közoktatás szerkesztősége

IDEA
KÖNYVTÉR

ERDÉLYI MAGYAR KÖNYVEK EGY TÉRBEN

Válasszon az Idea Könyvtér széles könyvkínálatából,
és fizessen akár pedagógus-karriertámogató utalvánnyal,
azaz Pluxee-kártyával! **Vásárolhat személyesen kolozsvári
könyvesboltunkban, vagy rendelhet online webáruházunkból.**

Kolozsvár, Kossuth Lajos utca (December 21. sugárút), 14. szám | ideakonyvter.ro

A Magyar Közoktatás elektronikus archívuma elérhető a <http://communitas.ro/main/kozoktatás> webcímen.

 www.facebook.com/magyarkozoktatás

Megrendeléseiket a www.comunitas.ro/mkorendeles webcímen mko@communitas.ro e-mail címen vagy a 0733-91-06-24-es telefonszámon fogadjuk.

Címünk: Redacția *Magyar Közoktatás*, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60., 400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj
Nr. cont.: RO61RNCB0106026613610006 deschis la Banca Comercială Română Cluj-Napoca
Adóazonosító szám (Cod fiscal): 10411135

Kiadja a Communitas Alapítvány • Főszerkesztő: Kiss Judit • Felelős kiadó: Lakatos András

Kiadói titkár és műszaki szerkesztő: Fülöp Zoltán • Tipográfia: Könczey Elemér

Olvasószerkesztés és korrektúra: Deák Szidónia

Telefon: 0040-733-91-06-24

e-mail: mko@communitas.ro

Redacția *Magyar Közoktatás*, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60.
400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj

Támogatók:

Gyökeresen más oktatáspolitikai koncepcióra lenne szükség

A pedagógusok jelenleg méltánytalan órabérért és a tanintézmény-vezetők katedrakötelezettségét kellene sürgősen rendezze a kormány – fogalmazta meg a Maszol megkeresésére Ferencz Salamon Alpár, a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetségének (RMPSZ) szakmai alelnöke. Kifejtette, egészében egy teljesen más oktatáspolitikai koncepcióra és jóval nagyobb finanszírozási ráfordításra lenne szükség, erre azonban sem mentalitásában, sem gazdasági hátterében nincs felkészülve sem az ország, sem az oktatási döntéshozatal.

Elsősorban egy becsületes tanárképzési rendszerre, működő pedagógus-továbbképzési rendszerre, valamint olyan oktatásszervezési körülményekre lenne szükség, amelyek a pedagógusi szabadságot és az alkalmazható tudást helyezik előtérbe.

Elsősorban egy becsületes tanárképzési rendszerre, működő pedagógus-továbbképzési rendszerre, valamint olyan oktatásszervezési körülményekre lenne szükség, amelyek a pedagógusi szabadságot és az alkalmazható tudást helyezik előtérbe.

Daniel David tavalyi lemondása után, az oktatási tárca ideiglenes vezetését Ilie Bolojan miniszterelnök vette át.

Egy helyben toporgás

Ferencz Salamon Alpár elmondta, a jelenlegi, kurrens problémák menedzsmentje – a tananyag alkalmazása, a képességvizsga, az érettségi, az országos

Ferencz Salamon Alpár, a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetségének (RMPSZ) szakmai alelnöke

felmérések lebonyolítása, valamint a mindennapi adminisztratív feladatok – nem változnak. Ezek ismertek, a tanév rendje szerint működnek, és mindez amúgy is államtikári hatáskörbe tartozik: eddig is ők intézték, és ezután is ők fogják. A tanév megszokott menetének lebonyolítását az államtikárok végzik, rendelkezésükre állnak a hatályos miniszteri rendeletek, amelyeket alkalmazni tudnak. Ferencz Salamon Alpár hangsúlyozta, a kormányzatnak mindenképpen kezdenie kellene valamit a pedagógusok órabérével, hiszen a jelenlegi diszkriminatív helyzet rövid távon talán elviselhető, de hosszú távon nonszensz, és a munkajogi szabályozás szempontjából is hátrányos megkülönböztetést jelent. A tanintézmény-vezetők katedrakötelezettségét is valamilyen formában méltányossá kellene tenni, mert a jelenlegi körülmények között nem teszi lehetővé a felelősségteljes intézményvezetést és oktatásirányítást.

„Amit mi elvárnánk, az 2026-ban nem tud megvalósulni: egy becsületes tanárképzési rendszert, egy működő pedagógus-továbbképzési rendszert, valamint olyan oktatásszervezési körülményeket, amelyek a pedagógusi szabadságot és az alkalmazható tudást helyezik előtérbe. Ehhez egészen más oktatáspolitikai koncepcióra és jóval nagyobb finanszírozási ráfordításra lenne szükség. Erre azonban sem mentalitásában, sem gazdasági hátterében nincs felkészülve sem az ország, sem az oktatási döntéshozatal rendszere” – fogalmazta meg az RMPSZ alelnöke.

Az elmúlt három évtizedben sok minden volt elhibázott

Rámutatott, minden negatív jelenség, amely a közoktatásban most megjelenik, annak a mutatója, hogy milyen oktatáspolitikai döntések születtek az elmúlt 25–30 évben. Ha most olyan közoktatási rendszerünk lenne, mint

Finnországban, Észtországban vagy Szlovéniában – amelyeket gyakran pozitív példaként emlegetünk –, akkor elmondhatnánk, minden bizonnyal jó és következetes döntések születtek. Ebben az esetben a pedagógusok motiváltak lennének, a gyerekek szeretnének iskolába járni, az oktatás diákközpontú volna, nagyobb pedagógusi szabadsággal és társadalmi megbecsüléssel, részletezte a szakértő. Hozzátette, ezzel szemben azt látjuk, hogy nő a korai iskolaelhagyás, a lemorzsolódás, hiányzik a pedagógus-utánpótlás. Az állam jelentős összegeket költ iskolaépületek felújítására és felszerelésére, de az oktatási körülmények érdemben nem változnak. A tantervek és kerettantervek merevek, kötöttek, elavult koncepciók mentén épültek, és a pedagógusok ezekkel kénytelenek dolgozni, a tanulóknak ezeket kell elsajátítaniuk.

Megjelent a Hivatalos Közlönyben az új középiskolai tanterveket jóváhagyó miniszteri rendelet is, a 2026–2027-es tanévben kilencedik osztályt kezdő diákok már az új tantervek alapján fognak tanulni. Addig kidolgozzák az új tankönyveket, illetve a tanárok képzésére és az értékelési szabványok véglegesítésére is sor kerül, ígéri a minisztérium. Ferencz Salamon Alpár hangsúlyozta, az új kerettantervet a jövő tanévtől alkalmazni kell és lehet is, ehhez megvannak a jogi feltételek, azonban számos kérdés még tisztázásra vár. Az új tananyaghoz miniszteri rendelet szükséges, hiszen új tankönyvek megírását és szerkesztését kell kiírni, ehhez pedig hivatalban lévő miniszterre van szükség. Arra is kitért, hogy a jelenlegi rendszerben nem lehet megjósolni, hogy az új kerettanterv milyen mutatókat fog generálni, legfeljebb a korábbi adatok alapján lehet következtetni és feltételezésekbe bocsátkozni.

Románia: halva született reformok
„Romániában a reform általában arról szól, hogy valahol bizottságokat hoznak létre, új kerettanterveket és tanterveket dolgoznak ki és fogadnak el, mindezt anélkül, hogy valódi innovációs vagy modernizációs törekvések előznék meg. Nem készítik fel az oktatási szakértőket, nincs pilotálás, a pedagógusokat nem képezik ki előzetesen a tanárképzésben vagy továbbképzési formákban

arra, amit majd alkalmazniuk kell. Lehet bármilyen innovatív vagy gyermekközpontú egy új kerettanterv, ha a pedagógus nem hangolja rá, nem hozza meg a várt eredményeket” – részletezte. Például Finnországban öt–hét éven keresztül a tanárképzésben és a továbbképzésben tanították az oktatási reform koncepcióját, módszereit, eljárásait és pedagógiai szemléletét, és csak ezután vezették be „élesben”. Nálunk ez nem működik, elég csak arra gondolni, hogy amikor a magyar tagozaton bevezették az új szemléletű román tananyagot, tíz évnek kellett

„Ezért mondja a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége, hogy a pedagógusba kell befektetni: a továbbképzésbe kell nagyobb erőforrásokat irányítani, nem csak európai finanszírozású projektek révén. A reformokat előzetesen kellene megalapozni, nem menet közben és főleg nem utólag. Ez sajnos nem történt meg, és 2026-ban, a válságkezelő intézkedések következtében, ez továbbra is esélytelen” – taglalta Ferencz Salamon Alpár.

eltelnie ahhoz, hogy a rendszer tanárképzési programot is társítson hozzá. „Ez a legjobb bizonyítéka annak, hogy miért nem lehet előre megfogalmazni, milyen eredményeket fogunk elérni az új kerettantervekkel” – taglalta a szakértő. Meglátása szerint Romániában minden fordítva történik: először tananyagokat fejlesztenek, tankönyveket írnak, majd a pedagógus kezébe adják, és elvárják tőle, hogy egyik napról a másikra új szemlélet szerint dolgozzon. Közben harminc év tapasztalata bizonyítja, hogy bár vannak pedagógusok, akik önszorgalomból elmélyülnek, jó gyakorlatokat alakítanak ki és terjesztenek, ez nem a rendszer sajátossága. „A rendszer nem képes önmagát

megújítani, pedig az alulról jövő megújulás sokkal tartósabb, mint a felülről lefelé irányított. A hatékony oktatási rendszerekben ezért a felülről érkező oktatáspolitikai is igyekszik alaposan, a pedagógus szakmai életébe beavatkozva, támogató módon jelen lenni. Nálunk ezzel szemben elfogadnak egy törvényt, egy kerettantervet, egy tananyagot, felülről lefelé közvetítik, és elvárják, hogy ez mélyreható változásokat eredményezzen” – összegezte Ferencz Salamon Alpár.

Teljes átalakításra lenne szükség

Az RMPSZ alelnöke hangsúlyozta, mindezek ellenére nem pesszimista, hiszen az elmúlt harminc évben sok jó gyakorlat honosodott meg a romániai magyar oktatásban. Ettől függetlenül a rendszer sajátosságai miatt nem tud következetes, jól alkalmazható, kiszámítható eredményű, minőségi oktatást biztosítani. „Ezért mondja a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége, hogy a pedagógusba kell befektetni: a továbbképzésbe kell nagyobb erőforrásokat irányítani, nem csak európai finanszírozású projektek révén. A reformokat előzetesen kellene megalapozni, nem menet közben és főleg nem utólag. Ez sajnos nem történt meg, és 2026-ban, a válságkezelő intézkedések következtében, ez továbbra is esélytelen” – taglalta Ferencz Salamon Alpár. Tudományosan bizonyított, hogy minél többet fektet egy ország a közoktatásába, annál nagyobb eséllyel számíthat gazdasági növekedésre, társadalmi jólétre, békére, a féltrejékozottság visszaszorítására és az iskolázottság fejlődésére. „Nem veszik elég komolyan az egészségügyet és az oktatást, pedig ez a két terület biztosítja az emberek jólétérzetét. Ha van minőségi egészségügyi szolgáltatás és olyan közoktatási rendszer, amely a lehetőségekről szól, arról, mit adunk a felnövekvő nemzedék kezébe azért, hogy közösségeink hosszú távon jól működjenek, akkor elvárhatók a gazdasági és társadalmi eredmények is. Ezt a mentalitást várnám el, és akkor költségvetési szempontból is lehetnénk optimistábbak” – zárta gondolatait Ferencz Salamon Alpár.

BÍRÓ BLANKA

blanka@slagerradio.ro

Igazi csoda történt: hullt a hó

Egyik kedvenc versem a nagyon régi olvasáskönyvekben szereplő költemény, Szabó Lőrinc: Esik a hó című verse. Rendszerint, amikor a valamikori tanító ehhez a vershez ért a tananyaggal, már vastag hótakaró borította az erdőket, mezőket, a szikrázó napsütésben a kipirult arcú gyerekek vígan hógolyóztak, szánkóztak. Így a valamikori tanítónak nem volt túl nehéz dolga amikor a tél szépségeiről és viszontagságairól indított beszélgetést. Az utóbbi időben azonban ez drasztikusan megváltozott, rá kellett döbbernünk, hogy az olyan magától értetődő, természetesnek tűnő jelenséget mint hó, tél, hideg, jégvirág stb. részletesen el kell magyarázni, illusztrálni, képeken, videókon megmutatni a gyerekeknek, hogy az adott irodalmi műben leírtakat megértse, el tudja képzelni.

A karácsonyi vakáció előtti utolsó tanórák egyikén negyedik osztállyal Móra Ferenc A szánkó című olvasmányát dolgoztuk fel. Hónak híre-pora sem volt még, és nem is reménykedtünk fehér karácsonyban, havazásban. A YouTube-on megnéztük a fehér-fekete filmváltozatot, előzőleg megbeszélve, hogy alaposan figyeljék meg a szereplők ruházatát, a falucska házait, a gyerekeket. Mondanom sem kell, hogy a legszembetűnőbb a mindent beborító, derékig érő hó volt. Az osztályterem ablakán kinézve a szomszéd kert kopár fáit láttuk, a szürke, kedvetlen eget, és még az ablakon dekorációként mosolygó hóember sem tudott jobb kedvre deríteni.

És akkor az új évben csoda történt: elkezdett pilinkézni, szállingózni, aztán egyre sűrűbben hullani a HÓ.

Az újév első olvasásóráján visszatértünk A szánkó című olvasmányra. Elképesztően más volt a hatása, úgy hogy a szomszéd kertet vastag hótakaró borítja, úgy hull a hó, mint a nagyon giccses karácsonyi online képeslapokon, a gyerekek szüneten megvívják saját hócsatáikat, és kipirult arccal, havas sapkával, kesztyűvel érkeznek be a következő órára. Érdekes észrevétel, hogy

micsoda hatalmas motiváció a matekóra elején kilátásba helyezett hógolyózás – szigorúan nem egymás arcába – olyan energiával, erővel dolgoznak, hogy kétszer annyi feladatot sikerül megoldani, mint egy borús, szürke hétköznapon. Felnőtteknek hóseprés, akadozó áramszolgáltatás, téboly a közlekedésben, mindenféle apró és nagyobb bosszúság... no, de hallgassuk csak a gyerekeket:

Zsigmond Szintia, 2. osztályos:

„Még sosem emlékszem ilyen nagy hóra. Szeretem a telet mert készítettem hóembert. Élveztem a mostani iskolás hócsatákat. Szeretem, ha kitátom a számat, és behull a hópehely.”

Zsigmond Kincső, 4. osztályos:

„Nekem a kedvenc évszakom lett a tél, nagyon szeretem a hideget és a havat. Azért szeretem a hideget meg a havat, mert lehet szánkózni, hógolyózni és jó nagyokat játszani. Az első reggel mikor hullt a hó, nagyon vártam, hogy kimehessek játszani. El is fáradtam de megéri minden egyes perc. Idén meglepően sok hó hullt, ezért sokkal többet vagyok a szabadban. Remélem, hogy a hó még sokáig eltart.”

Demeter Ákos, 4. osztályos:

„Régóta vártam már a telet. Amikor először megláttam, hogy hull a hó, nagyon örültem neki. Minden reggel, mielőtt elindulok az iskolába, rétegesen felöltözöm, mert nagyon hideg van. Számomra – így, a sok hóval – a tél a szórakozást jelenti: ilyenkor sokat szánkózunk, hóembert építünk, hógolyózunk, korcsolyázunk. A tél nekem egy varázslatos évszak.”

Bármennyire nem szeretem a telet, hideget, urambocsá' a havat sem, a gyerekek örömet, csillogó szemét, kipirult arcát látva, ahogyan a hétvégi szánkózás lebeg lelki szemeik előtt, ahogyan tiszta szívvel tudnak örülni a mármár csodaszamba menő hónap, elgondolkozom azon, hogy milyen egyszerű, és mennyire kevés dolog kell a

FOTÓ • KISS JUDIT

„Nekem a kedvenc évszakom lett a tél, nagyon szeretem a hideget és a havat”

boldogsághoz: elég egy kiadós, tartós, nem sietve elolvadó HÓ.

A szerző a Maros megyei Disznajó általános iskolájának tanítónője.

VITA PIROSKA

pirivital970@gmail.com

Önállóságra is tanítja a néptánc a gyerekeket

Több száz gyerekkel szeretette meg a néptáncot az elmúlt húsz évben a Kökényes, amely a dicsőszentmártoni általános iskola néptánc csoportjaként indult, és ma már Maros megye egyik legismertebb és legelismertebb amatőr tánc csoportja. Fodor Sándor József, az együttes vezetője a kezdeti indítástól, a csoport fejlődéséről, a bővülő repertoárról és céljairól beszélt.

Kökényes Néptánc együttes megalapításának ötlete egy csendes felismerésből indult: szükség van valamire, ami összefogja a közösséget, erősíti a magyar identitást, és méltón képviseli a helyi általános iskola magyar tagozatát. „2002-t írtunk, aligazgató voltam az iskolában, és látnom kellett, mik a prioritások. A magyar tagozatnak nem volt olyan kulturális alapja, amellyel méltóképpen kapcsolódhattunk volna testvérvárosunkhoz, Hajdúszoboszlóhoz. Ekkor vetődött fel bennem: mi lenne, ha tánc csoportot indítanánk? A táncban benne van minden: hagyomány, közösség, identitás” – idézte fel érdeklődésünkre az alapítást Fodor Sándor József együttes vezetője.

A kollégák és a szülők lelkesedése hamar világossá tette: valóban szükség van egy ilyen kezdeményezésre. A felhívás után 90 gyerek jelentkezett – olyan sokan, hogy korcsoportokra kellett bontani őket. A próbák a tornateremben kezdődtek, majd helyhiány miatt az unitárius egyház egyik épületének alagsori termébe költöztek, amelyet a szülők és támogatók segítségével teljesen felújítottak.

A tánc csoport 2005-ben kapta meg a mára ikonikussá vált nevét. „Sok név felmerült, de arra gondoltam, nézzünk a néprajz után. Így bukkantam rá arra, hogy a néprajzi leírásokban ezen a vidéken jellemzően kökénybokrok találhatók, és így is van: a Kis- és Nagy-Küküllő partján a legfontosabb bokorfajta a kökény. Így lettünk Kökényes” – magyarázta Fodor Sándor József, akinek kezdeményezésére a névadó ünnepséget majd csak a következő év, 2006 tavaszán, a kökényvirágzás idején szervezték, és ez volt az első önálló, egyórás műsora a csoportnak.

Amint az együttes vezetője kifejtette, a következő években a Kökényes egyre nagyobb mozgalommá vált. A környező falvakból is érkeztek táncolni vágyó gyerekek, és a létszám időnként meghaladta a 150 főt. 2016-ban újra költözniük kellett: ekkor a katolikus egyház régi iskoláját újították fel, amely ma is a csoport otthona a Szép utca 20. szám alatt.

A táncoktatást mindvégig Varró Huba koreográfus tartotta, és szakmai vezetése alatt a repertoár óriásira nőtt. Mára mintegy 20 táncrendet ismernek, erdélyi és magyarországi tájegységek táncait egyaránt, román, cigány és szász táncokat is táncolnak, a fellépések során a teljes Kárpát-medence hagyományvilágából merítenek.

Fodor Sándor József arról is beszélt, hogy jelenleg körülbelül 80 aktív tagja van az együttesnek négy korosztályban: a Morzsa, Apró, Kis és Nagy Kökényesben. A legkisebbek csoportja a legnépesebb – közel 40 fő –, ami biztató jel a jövőre nézve. „A 20. évfordulás ünnepségre mintegy 120 volt és jelenlegi táncos gyűlt össze, az első generáció 30-as éveikben járó tagjai is színpadra léptek, szenzációs műsor volt. Az első generáció fénygeneráció volt. Ezek a fiatalok ma is összetartanak: amikor hazajönnek, megkeresik egymást, ünnepekkor összegyűlnek a székházba, rendszeresen találkoznak, beszélgetnek, három pár össze is házasodott” – részletezte a Maros Megyei Pedagógusok Házának igazgatója.

A néptánc együttes és a tagjaiból formálódó közösség pozitív ereje kapcsán rámutatott, tapasztalata szerint a Kökényesben táncoló gyerekek bátrabbak, nyitottabbak, jobban kommunikálnak. „A közösségben megtanulják az együttműködést, a felelősséget, az önállóságot. Ez olyan plusz, amit otthon vagy az iskolában nem biztos, hogy megkaphatnának” – magyarázta. Az RMDSZ-es helyi tanácsos arra is kitért, hogy Dicsőszentmárton magyar lakossága mindössze 11 százalékos, a város szóróványként működik. A Kökényes ezért nemcsak kulturális csoport, hanem identitásörző közösség is. Az együttes vezetője bizakodó, mint mondta: a Morzsa Kökényes tele van gyerekekkel, és a következő korosztályokban is van utánpótlás. Céljuk, hogy a környező falvakból is csatlakozzanak fiatalok, gyerekek, és hogy ez a mozgalom továbbra is közösséget alkosson, értéket teremtsen.

B. L. J.

A könyvajándékozás napja

Február 14. nemcsak a szerelmesek napja, de a könyvajándékozásé is. A Babeş–Bolyai Tudományegyetem óvoda- és elemi oktatás pedagógiája szak hallgatói hagyományteremtő jelleggel több mint tíz éve minden év február 14-én gyermekkönyveket ajándékoznak hátrányos helyzetű gyermekeknek. A könyvek gyűjtése önkéntes jelleggel történik, és figyelmesen, személyre szabottan választják ki a gyermekek számára. A cél szépen illusztrált, minőségi gyermekkönyvek ajándékozása. A könyvajándékozás, a könyvek lapozása és a kedvenc olvasmányokról való beszélgetést követően az egyetemi hallgatók mesét mondanak és olvasnak fel a gyermekeknek. Az önkéntes program célja a könyvek, az olvasás megszerettetése, a szép könyv mint érték továbbadása. Szakmai irányító: Birta-Székely Noémi egyetemi docens.

FOTÓ • BIRTA-SZÉKELY NOÉMI ARCHÍVUMA

Könyves rendezvény 2024-ben egy partiumi óvodában

Könyvajánló kicsiknek

Bertóti Johanna: *Szerelmes állatok*. Megzenésített versekkel. Illusztrálta: Kürti Andrea. Gutenberg Könyvkiadó. Csíkszereda, 2025.

A szerelem szép dolog és mindenki számára fontos, legyen az kicsi vagy nagy. Bertóti Johanna szerelmes állatai végigvezetnek a szerelem fontos állomásain az ismerkedéstől az udvarlásig, a reménytelen szerelemtől a fülig érő vagy boldog szerelemig. A vicces s olykor komoly versek nemcsak a szerelem, hanem a felsorakoztatott állatok tulajdonságait is bemutatják, de talán mindennél fontosabb üzenete, hogy a szerelem az egyik legfontosabb erőforrásunk az életben.

Könyvajánló nagyoknak

Török Ábel: *A harmadik ég*. Pesti Kaligram Kft. Budapest, 2025.

Török Ábel úgy mesél, mint a simogató szellő: átölel, elringat, megnyugtat és közben arra gondolsz, hogy mindig is arra vágytál, hogy így beszéljenek veled. Török Ábel szavai egyenesen a szívedben landolnak. A történet középpontjában Dómár és Katla szerelme

áll. Mindannyian reméljük, hogy létezik ilyen egész életen át tartó erős szerelem, mert az övéké valóban az. Annak ellenére, hogy ők a főszereplők, nagyon izgalmas a szerző megoldása, ahogyan megszólal a történet szereplőinek hangján, és párhuzamosan követi élettörténetüket, segítve ezáltal látni az olvasónak a miérteket, megérteni

indítékaikat. Egy szép történet, de talán sokkal szebb a nyelv, amelyen íródott.

BIRTA-SZÉKELY NOÉMI

bszekelynoemi@yahoo.co.uk

Beszélgetés Benedek Zsolttal, a marosvásárhelyi Református Kollégium igazgatójával

„Jó dolog iskolájukra büszke, refis diákokat tanítani”

Újjáalapítása óta szinte évről évre nő, gyarapodik és fejlődik az 1557-ben alakult és a kommunista diktatúra által felszámolt marosvásárhelyi Református Kollégium. A közel 750-es diáklétszáma arról tanúskodik, hogy ma már nemcsak az a magyar diák választja a felekezeti iskolát, akinek nem sikerül bejutnia a vele egy épületben működő Bolyai Farkas Elméleti Elméleti Líceumba. Az első református osztályok indítása, majd az önálló iskola megalakulása és épülete visszaszerzése óta eltelt időszakban a kollégium és a Bolyai nem mindig felhőtlen viszonya is normalizálódott. Az Erdélyi Református Egyházkerület nem állt le az iskolafejlesztéssel: jelenleg egy korszerű bentlakást épít. Minderről Benedek Zsolttal, a Bolyai Farkas Líceum egykori diákjával és a Református Kollégium igazgatójával beszélgettünk.

– Mire volt elegendő az eltelt bő három évtized, amióta ismét újtárra indult az 1947-ben felszámolt református oktatás Marosvásárhelyen? Illetve mennyire közelít a mai iskola nagy múltú elődjéhez?

– Amikor harmincegy évvel ezelőtt a Bolyai Farkas Elméleti Líceum keretében megalakult az első református osztály, sokan holtvágánynak tekintettek

azért iratkozott a református osztályba, mert az is a Bolyai épületében működik. Ma már azért jönnek hozzánk, mert Református Kollégium vagyunk, ahol megkapják azt a többletet, amelyre a szaktudás mellett minden embernek szüksége volna. Gondolok mindenekelőtt a közösségre és a lelkiéletre. Mi a tanár-diák kapcsolatot is erre építjük, velünk a tanuló is, a szülő is bármikor megoszthatják örömét, bánatát, mert meghallgatásra talál. Azt még mindig nem mondhatjuk, hogy ez a Református Kollégium az az iskola, amelyet 1947-ben a kommunista hatalom bezárt, de azt igen, hogy mindent megpróbálunk megtenni azért, hogy annak a nyomdokaiba léphessünk. Nyugodt szívvel állíthatom, hogy a három évtized alatt a bujdosó, másodrangú iskolából egy elismert, rangos tanintézményé kezdünk alakulni.

– Nem zavaró, hogy még mindig elég sok az olyan nyolcadik osztályos tanuló, aki második opcióként jelöli be a Református Kollégiumot? Talán még mindig azért, mert egy épületben működik a Bolyaival.

– Nem zavaró, hisz tisztában vagyunk azzal, hogy a Bolyai Farkas Elméleti Líceum az erdélyi magyar nyelvű oktatás egyik etalonja. Mi nem versenyezni akarunk a Bolyaival, hanem egy alternatívát, egy kiegészítést kínálni. Egy olyan kiegészítést, amely által felvállaljuk, hogy ha a diák nem jut be oda, jöhet

hozzánk is. Ahol semmivel sem kap kevesebbet, mint ott. Fontosnak tartom megjegyezni, hogy évről évre nő azon diákok aránya, akik számára a kollégium az első számú opció. Ez egyébként kiderül a tanulók bejutási médiájából is, hisz azzal a jeggyel a Bolyai bármelyik osztályába besétálhatnak, de ők mégis nálunk képzelik el az elkövetkezendő négy évüket.

– Minden diák érzi és átérzi azt, hogy ő egy felekezeti iskola tagja, ahol a tanuláson kívül még inkább oda kell figyelnie a viselkedésre?

Egykori bolyais diákként meg azt szeretném, ha kialakulna egy olyan református kollégista identitás, amely nem vonná kétségbe egyik vagy másik iskola létjogosultságát. Mindenki legyen büszke arra, hogy bolyais diák vagy refis diák.

– Azok, akik óvodásaink és elemistáink voltak, tisztában vannak azzal, hogy ők református kollégisták. A középiskola teológiai osztályába érkezők szintén, hisz ők is céltudatosan választják a felekezeti iskolát – még a számítóképes

Ma már azért jönnek hozzánk, mert Református Kollégium vagyunk, ahol megkapják azt a többletet, amelyre a szaktudás mellett minden embernek szüksége volna. Gondolok mindenekelőtt a közösségre és a lelkiéletre.

arra az útra, amely előttünk állt. Addig, amíg különálló intézményként létre nem jött a Református Kollégium, a felekezeti oktatás másodrangúnak számított a Bolyainak. Hat évnek kellett így eltelténie ahhoz, hogy 2000 őszére végre sikerüljön újjáalakítani az egyházi iskolát. Az elmúlt negyed évszázadban viszont már nagyot fejlődöttünk. Elég, ha csak arra gondolunk, hogy az elején, néhány kivételes esetet leszámítva, a többség

elosztás előtt. A többi osztályoknál másabb a helyzet. Van az a kategória, amely a vallásos, főként a református szellemiség miatt jön hozzánk, és van az, amely kihasználja a helyzetét: a jó átlagát vagy a kevésbé jót, de elégséges. Viszont ez utóbbi csoportnak is van egy része, amely már az első tanév után komoly átalakuláson megy át. Olyan középiskolásokkal is találkozunk, akik kilencedik osztálytól hozzánk kerültek, és nem titkolt céljuk az volt, hogy minél előbb menjenek el. Csakhogy egy év után annyira megszokták és megszerették a Refit, hogy lemondtak a szándékukról. Ami, talán nem is annyira az övéké, mint inkább a szüleiké volt. Valamikor még láttam olyat, hogy egy-egy volt tanítványunk az iskolamegjelöléshez a közösségi oldalán a Bolyait írta be. A mai diákok döntő többsége viszont büszke arra, hogy ő refis lehet. Nem vezettük be az egyenruhát, viszont Enyedi Csaba lelkész-tanár kollégánk kitalálta, hogy készíthetnénk pólókat. Aztán sapkákat meg mindenfélét. Ezeket nem kötelező hordani, a többség mégis örömmel viseli. Amikor iskolánkban járt az akkreditáló bizottság, felvetettük, hogy jó volna, ha minél többen öltöznének be. Erre másnap az iskola a refis pólóban jött. A Bukarestből érkezett ellenőrök csak néztek és csodálkoztak... Az elején nagyjából közös volt a tanári kar. Most már egyre több kolléga választja a mi iskolánkat. És még valami: az Bolyai új iskolalelkésze mesélte, hogy ő onnan tudja, ki a kollégista, és ki nem, hogy a mieink köszönnek a folyosón.

– A Református Kollégium újjászülése, fokozatos izmosodása nem zavar egyeseket a Bolyaiból? Elvégre a restitúció óta a refi nem megtúrt albérló.

– A Bolyainak meg kell értenie, hogy a református egyház tulajdonában lévő épületben működik. Ez viszont nem jelenti azt, hogy ha mi növekszünk, veszélyt jelentünk. Sem az iskolának, sem az egyháznak nem az a célja, hogy szabaduljon a Bolyaitól. Más városokban valóban az történt, hogy a kommunista rendszerben kialakult iskolának menniük kellett a visszaszolgáltatott épületből. Marosvásárhelyen az összefogásban és a közös jövőben

FOTÓ • SZUCHER ERVIN

A marosvásárhelyi Református Kollégiumba 750 diák jár

gondolkodunk. Mi társak szeretnénk lenni, és ugyanezt várjuk el tőlük is.

– E tekintetben érezni a szemléletváltást amióta az egyház „megvetette a lábát” az épületben?

– Ahogy telnek az évek, intézményvezetési szinten is egyre jobb a kapcsolat a két iskola között. Már elődöm,

Istvánnal, aki a Bolyaiban nemcsak igazgatóm, valamikor osztályfőnököm is volt. Gondolom, ez is közrejátszhatott a viszony normalizálásában. A 2010-es években, ha lassú lépésekben, de mégiscsak létezett haladás. Az igazi áttörés Mátéfi István igazgatósága alatt történt, és ugyanazt a vonalat folytatja utódja, Hajdu Zoltán is. Ma már ott tartunk, hogy bármilyen ügyet, problémát meg tudunk beszélni.

– Akár az is elképzelhető, hogy egyszer, a jövőben összeolvad a két iskola?

– Ez egy nehéz kérdés.

– De biztos, felmerült!

– Nincs mit tagadni, valóban felmerült. A gyökerek közösek; mindenki tudja, hogy az államosított Református Kollégiumból alakult – némi kitérővel – a Bolyai, a Bolyaiból vagy a Bolyaiban jött létre ismét a Református Kollégium, de ez nem jelentette a Bolyai végét. Marosvásárhelyen nincs annyi magyar önálló iskola, hogy ki tudná szolgálni a város valamennyi anyanyelven tanulni vágyó diákját. Kolozsváron, ahol valamivel kevesebb magyar él, négy vagy öt különálló magyar középiskola működik. Nálunk szeptemberig, amikor sikerült újraindítani a Római Katolikus

A törvényben léteznek kiskapuk, de mi nem szeretnénk semmiféle támadásnak kitenni az iskolát. Soha nem tudni, kinek vagyunk vagy leszünk szálla a szemében, ezért nem szeretnénk egyetlen rosszindulattól tollvonással a vásárhelyi katolikus iskola korábbi sorsára jutni.

Székely Emese komoly támaszra talált a Bolyai akkori aligazgatójában, Horváth Gabriellában, aki mindkét iskola sorsát a szíven viselte. Nekem is sikerült jó kapcsolatot kialakítani Bálint

Gimnáziumot, kettő volt: a Bolyai megyei. És az is egy épületben. Tudjuk, milyen nehezen jött össze a harmadik magyar líceum. Ezek után a hátróból ismét kettőt csinálni, nem hinném, hogy jó ötlet volna. Az, hogy ha a vásárhelyi magyarság száma tovább csökken, évtizedek múlva ismét felmerülhet ez a kérdés, nem vitatom.

a város vagy a megye melyik részéből érkezik, egyértelműen kiderül, hogy miattunk nem kell körzeti vagy kisebb iskolákban osztályokat összevonni vagy akár felszámolni. Ami meg a Bolyait illeti, az körzeti iskolának számít.

– ...amelynek körzetében egyre több diák lakik – papíron.

– Igen.

Ugyanis a Bolyai téri és Sáros utcai épületegyüttest az egyházkerület uniós pályázat révén végezte, így a megújult ingatlanok meg kellett felelnie bizonyos EU-s standardoknak. Amelyek már nem azok, amelyek voltak ötven-száz-kétszáz évvel ezelőtt. Műemlék épületben lehetetlen jelentősebb átalakításokat – gondolok elsősorban a légtér növelésére – véghez vinni. De erre is találtunk megoldást: a főtérhez közel, a Szentgyörgy utcai Makariás-ház udvarán épül az új, nyolcvan-száz férőhelyes bentlakás. Ha minden jól megy, még

Az új jogszabály három kategóriákba rangsorolta az iskolákat: elméleti, szakoktatási vagy vokacionális. A mi esetünkben ez egy örökösi kört idézett elő, mert egy tanintézmény nem lehet egyszerre vokacionális és szakiskola is. Ez most komoly gondot jelent a kolozsvári Református Kollégium számára is.

Benedek Zsolt, a Bolyai Farkas Elméleti Líceum egykori diákja és a Református Kollégium igazgatója

– Jó az, hogy a Bolyaival egyetemben az önök iskolája is elszippantja a lakónegyedi általános iskolák diákságát?

– Ez megint egy olyan téma, amelyért sokat kapunk: hideget is, meleget is. Nemcsak minket és magyarokat érint, hanem az összes nagyvárosi, komoly múlttal rendelkező iskolát. Még egyetlen statisztika sem derített ki olyasvalamit, hogy miattunk megszűnt volna valamelyik lakótelepi osztály. Példaként a cserealji óvodánkat hoznám fel: nem minden gyermeket, aki oda járt, hozzák a belvárosi iskolánkba. Főként azok a szülők, akik a Tudor negyedben laknak, nem látják értelmét, hogy naponta beautózzanak a központba. Magyarán: fordított eset is van, az, amikor a mi gyerekeink gyarapítják a lakónegyedi iskolákat. Ha megnézzük, melyik elemis vagy felső tagozatos tanulónk

– Számokban mit jelent ma a marosvásárhelyi Református Kollégium?

– Összesen 734 tanulónk van. Azon kevés tanintézmények közé tartozunk, amely a bölcsődétől a posztliceumi oktatásig szinte mindent lefed. Csak szakiskolánk nincs. A nemrég létesített bölcsődén kívül a többi mind akkreditált.

– A fejlődés és a terjeszkedés újabb ingatlanberuházásokat követelt. De még így is fel kellett áldozni a Sáros utcai régi épületben működő bentlakást.

– Mi is nőttünk, a Bolyai is nőtt, ezért egyre több osztályteremre van szükségünk. Az elemi osztályok számára elkészült az egykori Baross Gábor utcai új épület. De az egykori bentlakási szobákat is kénytelenek voltunk osztályteremmé alakítani. Egyrészt a kérés, másrészt az uniós szabványok miatt.

az idén végeznek a munkálatokkal. Ez talán nem csak a vidékről érkező diákjainkat, hanem más magyar tannyelvű iskolák tanulóit is kiszolgálja.

– Néhány évvel ezelőtt, a sikeres kolozsvári mintára, az egyház a Makariás-házban szakiskolát szeretett volna létrehozni, ám az elképzelésnek meglepően sok gáncsolója akadt. Letett erről a tervről az iskola és az egyházkerület?

– Nem mondhatnám, hogy a tervünk teljesen lekerült napirendről, inkább úgy fogalmaznék, hogy fiókba helyeztük. A kezdet kezdetén volt egy bizonyos tőkénk, nem túl nagy, de elegendő ahhoz, hogy Marosvásárhelyen is elindítsuk a magyar nyelvű szakoktatást. Ennek ellenzői és akadályozói – számomra meglepő módon – az erdélyi magyar politikum vezetői voltak. A Bolyai Farkas Líceum tanáriójában tartották azt a gyűlést, amelyre meghívták az RMDSZ országos vezetőit is. Az volt az álláspontjuk, hogy „márpedig ne az

egyház mondja meg, hol mi lesz, hanem mi fogjuk eldönteni”. Aztán azt döntötték, hogy ne legyen. Évek múltán cserélődtek a személyek, és ezzel együtt változott a helyzet. Amikor Novák Zoltán szenátori székbe került, elővette a szakiskola ügyét, utánaérdeklődött, és Kelemen Hunor szövetségi elnök támogatásával újraindította a folyamatot. Amikor már a politikai hátszél is megvolt, és már-már úgy tűnt, hogy minden a lehető legjobb úton halad, változott az oktatási törvény. Az új jogszabály három kategóriába rangsorolta az iskolákat: elméleti, szakoktatási vagy vokacionális. A mi esetünkben ez egy ördögi kört idézett elő, mert egy tanintézmény nem lehet egyszerre vokacionális és szakiskola is. Ez most komoly gondot jelent a kolozsvári Református Kollégium számára is. Az illetékesek keresik a jogi kikaput, hogy a tanintézmény – amelyben egyszerre folyik vokacionális és szakoktatás – ne kelljen kettéválni. Merthogy, szintén az új törvény szerint, nem mindegy, hány gyerekkel marad egy iskola, az önállóság megőrzése egy minimális létszámhoz kötött. Nálunk is felmerült a kérdés: ha mindenképpen választani kell, mit válasszunk? A szakoktatást, vagy maradjunk azon a vonalon, amelyen elindultunk. A válasz egyértelmű: jó úton indultunk, ezen kell haladni tovább. A törvényben léteznek kiskapuk, de mi nem szeretnénk semmiféle támadásnak kitenni az iskolát. Soha nem tudni, kinek vagyunk vagy leszünk szállka a szemében, ezért nem szeretnénk egyetlen rosszindulatú tollvonással a vásárhelyi katolikus iskola korábbi sorsára jutni.

– *Tudtommal a bölcsőde beindítása és működtetése sem bizonyul teljesen zökönmentesnek.*

– Nagy kihívást jelentett a bölcsődelelétesítés, de a református egyházkerület és a magyar kormány támogatásával, mivel a törvény lehetővé tette, belevágtunk. A nehézségek ellenére nem bánjuk! A Hosszú utcai bölcsőde a térség egyik legszebb, legkorszerűbb bölcsődéje. Öt csoport működtetésére kaptunk minisztériumi engedélyt, ez így van fekete-fehéren. Ám hiába, mert a hazai oktatási rendszer az olyan, hogy nem feltétlenül a papírra vetettek szerint működik. Bár a szülők által letett kérvények

alapján igény lett volna mind az öt csoportra, mindössze kettővel indulhattunk, hárommal folytattuk, és most négyen tartunk. Úgy, hogy a városvezetés is, a tanfelügyelőség is – Kovács Júlia szak-

vonatkozik. Tiszta szerencse, hogy az egyházkerület megértette a helyzetet, és további két dadust alkalmazott. Hótt nem az ő kötelessége a kisegítő személyzetet fizetni.

A vásárhelyi refi a bölcsődétől a posztliceumi oktatásig szinte mindent lefed

tanfelügyelővel az élen – támogatott minket. Az is érdekes, hogy 2024-ben a két csoporttal nem kezdhettünk akkor, amikor mindenki más Romániában elkezdte a tanévet, csak egy héttel később. Hiába született meg május folyamán a minisztériumi rendelet, az utolsó aláírás augusztus 31-én került rá. És csak ezután jelenhetett meg a Hivatalos Közlönyben. Ez elég volt ahhoz, hogy a helyi önkormányzatban néhányan megtalálják a kákán a csomót. Az illető tanácsosokat nem az érdekelte, hogy több, mint száz család igényli gyermekének a bölcsődét, hanem az zavarta, hogy ez egy magyar intézmény. Akkorra volt a szülői felháborodás és nyomás, hogy a tanfelügyelőség kénytelen volt jóváhagyni a harmadik csoport beindítását. Rá egy évre a negyediket is.

– *...de még mindig nem teljesült minden, amit a minisztériumi rendeletben foglaltak.*

– Négy óvónői állást kaptunk, de csak két dadust kaptunk. A tavalyi iskolai évtől kéthavonta kérvényezem a tanfelügyelőségtől a másik két posztot, de még csak választ sem kapok! Hótt a harmincnapos határidő rájuk is

– *Hogy ha néhány mondatban meg kell fogalmaznia, hol szeretné látni a Református Kollégiumot újabb három évtized múlva, mit mondana?*

– Elsősorban otthon. Azaz ugyanott, ahol most van, otthon a saját évszázados épületében. Legalább azt a szintet tartsa, amelyen most van. De az sem baj, ha fejlődünk. Egykori bolyais diákként meg azt szeretném, ha kialakulna egy olyan református kollégista identitás, amely nem vonná kétségbe egyik vagy másik iskola létjogosultságát. Mindenki legyen büszke arra, hogy bolyais diák vagy refis diák. Nem hogy én csak azért vagyok refis, mert nem jutottam be a Bolyaiba. Ezt főként a szülőknek tanácsolnám. Azért hozzák ide gyermeküket, mert ez egy református kollégium, ahol a diák azt is megkapja, amit egy világi jellegű iskolában nem kaphat meg. Ami az addig teljesen kicserélődő tanári kart illeti, remélem, hogy 2056-ban is olyan pedagógusok lesznek, akik hivatásként élnek meg a szakmájuk.

SZUCHER ERVIN

juventus.kronika@gmail.com

Egy idegen nyelv már nem elég a boldoguláshoz

A következő középiskolás generáció számára már kötelező lesz az angol mellett egy második idegen nyelvből is érettségizni. A kolozsvári Apáczai Csere János Elméleti Líceumban oktató Adorjáni Mária ötödik osztálytól tizenkettedikig tanít gyerekeket francia nyelvre, az elmúlt évek tapasztalatai alapján a diákok többsége képes elsajátítani az alapokat. Számára elsősorban az a kérdés, az új tanterv óraszámára elegendő lesz-e az előírt elvárások teljesítésére, és milyen kihívások elé állítja a pedagógusokat.

– *Mikor döntötte el, hogy iskolában szeretne oktatni, és hogyan esett a választása a francia nyelvre?*

– Azt, hogy tanár szeretnék lenni, kisgyerekkorom óta tudom. Amióta komolyan kezdtem el gondolkodni rajta, nem is volt kérdés a szakmaválasztás. Az már sokkal inkább, hogy a kötelező ingyenes közoktatásban kezdjek el tanítani, vagy sem. Tanítani nagyon sok formában és helyen lehet, ez a döntés nem volt olyan egyértelmű. Azért választottam a közoktatást, mert szerintem oda kellene a legelkötelezettebb és legelkezdőbb emberek, én pedig mindkettőt érzem magamban. Fontos, hogy ne csak azok részesüljenek minőségi oktatásban, akik fizetni tudnak, hanem azok, akik benne vannak ebben a kötelező és ingyenes rendszerben.

A franciát én is második idegen nyelvként tanultam, és nagyon megszerettem. Latin–ógörög volt a főszakom az egyetemen, emellé vettem fel a franciát. Mégis mostanra úgy alakult, hogy ezt tanítom a legnagyobb óraszámban, ez teszi ki a katedrám java részét, emellett latint is oktatok az iskolában.

– *Milyen tapasztalatai voltak akkor, amikor el kellett kezdenie foglalkoznia a gyerekekkel, és fel kellett kelteni az érdeklődésüket a nyelv iránt?*

– Egyértelműen pozitívak voltak a kezdeti tapasztalatok, a továbbiak is azok. Nagyon jó tanárképzésben részesültem. A mesterképzést a Sorbonne-Paris 4 egyetemen végeztem, ahol rengeteg szakmai gyakorlatot szereztem. Nemcsak néhány órát kellett megtartani közoktatási intézményekben, hanem

többször is hónapokat töltöttünk ott, és mindenben részt vettünk, ami a tanár iskolai életét kiteszi. Szülői és tanári értekezletekre jártunk, egyéni találkozókra is részt vettünk a szülőkkal, iskolán kívüli tevékenységekbe is bekapcsolódtunk. Valóban megtapasztalhattuk, hogy milyen napi ritmussal jár az, ha valaki tanár. Ezért reális képpel indultam neki a pályámnak, emiatt semmiféle különösebb meglepetés nem ért. Az várt rám, amire számítottam.

– *Mivel franciából és általában a második idegen nyelvből kisebb az óraszám, mint angolból, nyilvánvalóan másképpen is kell megközelíteni az oktatását. Elegendő-e az óraszám, ami a rendelkezésükre áll?*

– A kimeneti követelmény határozza meg, hogy mennyire elegendő az óraszám. A legfontosabb tényező az, hogy a tanterv szerint milyen szintre kell eljuttatnunk a diákokat. Ha a tanterv és a kerettanterv koherensek, akkor a tanterv által előírt célszint elérhető, jelenleg így áll a helyzet. A tantervek azonban változni fognak, most kezdenek megjelenni az újak, illetve új kerettanterv is van, ami az óraszámokat szabályozza. Most minden változni fog, nem tudjuk, hogy jövő tanévtől mi lesz a célszint. Jelenleg teljes a homály a változást illetően, én csak arról tudok beszélni, ami eddig volt, de ez júniusban lezárul.

– *Említette a pozitív tapasztalatait a diákokkal. Jelenleg milyen korosztályú gyereket tanít, és lát-e életkortól függően különbséget, ami a nyelvtanuláshoz való hozzáállást illeti?*

– Ötödiktől tizenkettedikig tanítom a diákokat, tehát tizenegy évesek a legkisebbek és tizenkilenc évesek a legnagyobbak. Ez intézményenként változik, de nálunk, az Apáczaiiban az 5–8. osztályosok teljes osztályban tanulják a nyelvet, tehát nincsen csoportokra bontás. A gyerekek nem dönthetik el, hogy mi lesz a második nyelv, amit tanulnak. Vagy a németet, vagy a franciát kapják.

– *Ha jól értem, ezek a bizonytalanságok kevésbé jellemzőek a nagyobb korosztályokra?*

– Igen, én legalábbis így látom, bízom benne, hogy valóban így is van. Egy idő után eloszlik a diákok félelme az újtól. Kilencediktől viszont már választható ez a nyelv, ez már egészen más hozzáállást eredményez. Csak az van ott, aki ezt akarja tanulni, és már egészen tudatosan dönti el, melyik csoportba iratkozik be. Ez a reál és a humán osztályainkban van így, a közgazdaság szakon ugyanúgy van, mint az ötödik osztály esetén, szóval kapják a nyelvet. Ott is az a tapasztalat, hogy idővel megbékélnek a helyzettel.

– *Többször hallottam olyan véleményeket, hogy a gyerekeknek a sűrű tananyag miatt nincs elég idejük arra, hogy az angol mellett még egy idegen nyelvet elsajátítsanak. Ön ezt hogyan látja, valóban ennyire leterheltek?*

– Azok a gyerekek, akikkel én Kolozsvár belvárosában dolgozom, nagyon jól tudják, hogy egyetlen idegen nyelv ismerete nem elég ma már. Ha csak angolból van nyelvvizsgájuk, kevésbé versenyképesek a munkaerőpiacon. Ezt a „csak”-ot nyilván idézőjelbe teszem, mert a

diákoknak és az angol szakos tanároknak nagyon sok munkája van abban, hogy ilyen szinten megtanulják a nyelvet. De a diákok általában értelmét látják annak, hogy egy másik idegen nyelvet is alapszinten elsajátítsanak. Motiválnak látom őket, az persze teljesen egyéni döntés kérdése, hogy ki mennyi időt fordít rá, mert mindenkinek van saját prioritási listája. Ha valaki nyelvvizsgát is akar franciából, akkor a lista élére helyezi. Pusztán az, amit az órán tanulunk, a nyelvvizsgálóhoz nem elegendő, rengeteg egyéni munkával szükséges megtoldani az órai közös munkát.

– *Ami a tantervet illeti, ha jól érttem, a jelenlegi követelmények reálisak. Mi az, amin a közeljövőben pozitív irányba lehetne változtatni?*

– Az általános iskolai tantervet 2017-ben reformálták. Nagyon korszerű nyelvoktatási paradigmák alapján újították meg a régi változatot. Szívesen dolgozom ezzel, mert pragmatikus és realista, hálás dolog ezt követni. Azt remélem, hogy a szeptemberben középiskolások számára érvénybe lépő tanterv is hasonló lesz. Abban reménykedem, hogy a kilencediktől kezdődő tanterv szervesen fogja követni azt, amit az általános iskolás elkezdt, mert jelenleg ez a gond. Az 5–8. osztályos tervben már történt egy reform, a 9–12. osztályosban még nem, ezért van egy szemléletbeli törés a kettő között. Nyilvánvalóan ezt át lehet hidalni, de könnyebb lesz a dolgunk, ha a kilencediktől szervesen folytatja majd a tanterv azt, ami ötödik osztályban elkezdődött.

– *Miben mutatkozik meg ez a törés?*

– Az 5–8-as tanterv nagyon konkrétan és pragmatikusan írja elő, hogy a gyerek az adott idegen nyelven mit képes magáról elmondani, milyen szöveget képes alkotni, milyen hallott szöveget képes megérteni. Ezzel szemben a középiskolás tanterv sokkal általánosabb módon fogalmaz, sokkal kevésbé konkrétan az elsajátítandó kompetenciák, emiatt több tere marad az interpretációnak, nagyobb a kockázata annak, hogy az előírtakat némely tanár így értelmezi, más tanár meg úgy. Márpedig ez komolyan veszélyeztetheti az esélyegyenlőséget: ha az egyes tanárok a saját egyéni tanterv alapján többet vagy

kevesebbet kezdenek tanítani a kollégáiknál, mert a tanterv általános megfogalmazásai a többet is, a kevesebbet is igazolják, akkor ez nagy egyenlőtlen-ségeket eredményezhet.

– *A gyerekek motivációiról már beszél-tünk, mi a helyzet a tanárokéval? Van utánpótlás franciatanárból?*

– Nyilvánvalóan a statisztikai adatok adhatnának erre pontos választ, ezek nincsenek a kezembem. Én úgy látom, hogy nincs túlermelés franciatanárból, de hiány sincsen. Kolozsváron, az Apáczaiiban egyedülálló helyzetben vagyunk franciaoktatás szempontjából, mert rajtunk kívül egyik teljesen magyar tannyelvű oktatási intézményben sem tanulhatják a gyerek második idegen nyelvként. A román oktatási intézményekben szinte kivétel nélkül igen. Általánosan megállapítható, hogy az erdélyi magyarok sokkal kevésbé érdeklődnek a frankofón kultúra iránt, mint a románok, akik fontosnak tartják, hogy Románia része a Nemzetközi Frankofón Szervezetnek. A bölcsészka-ron, francia szakon is kevés a magyar nyelvű hallgató.

– *Arról már beszélt korábban, hogy miért választotta a közoktatást pályája elején. Volt olyan pont a karrierjében, amikor az élet visszaigazolta a döntését?*

– Igen, és olyan pontok is voltak, amikor komolyan megkérdőjeleztem a döntésemet. A közoktatás erősen erodáló közeg tud lenni, lehet érezni a kopást napról napra. Vannak olyan pillanatok, amikor az ember megkérdőjelezi a dolgokat, ilyenkor újra meg kell fogalmazni, hogy miért vagyok ebben benne. Alapvetően minden nap van valami, ami visszaigazolja, hogy jó helyen vagyok. Amikor az óráimat tartom, és azokra készülök. Amikor egyéb feladatokat végzek, amelyek nem kapcsolódnak szervesen a tanításhoz, akkor néha elkedvetlenedek, de a tanítást soha nem éreztem tehernek. Mindig pozitív visszajelzést jelent, ha a diákok rengeteg pluszmunkát vállalva nyelvvizsgázni akarnak.

– *Kíváncsi lennék a véleményére azzal kapcsolatban is, hogy a gyerekeknek a közoktatáson kívül mikor érdemes elkezdeni idegen nyelveket tanulni.*

– Erről nagyon megoszlanak a szakemberek véleményei is. Ez elsősorban a nyelvészeknek, a pszichológusoknak és a neurolingvisztikával foglalkozó szakemberek szakterülete. Sokféle megközelítés létezik, egyesek azt mondják, a gyerekeknek kiskorukban minél több dolgot kell elsajátítaniuk, mások szerint ilyenkor nem szabad őket túlterhelni. Én nem dolgozom ötödikesnél kisebb diákokkal, szóval nem tudom felmérni, hogy egy tizenegy évnél kisebb gye-

FOTO: ADORJANI MÁRIA ARCHIVUMA

Az Apáczai-liceumban oktató Adorjani Mária ötödik osztálytól tizenkettedikig tanít gyerekeket francia nyelvre

rek számára mennyire lenne nehéz, ha a román és az angol mellett még egy idegen nyelvet tanulna. Ne feledjük, a magyar gyerekek nagy része számára a román is idegen nyelvként tanulandó. Azt látom viszont, hogy ötödiktől meg tudnak birkózni ezzel a helyzettel. A jövő szempontjából fontos változást jelent, hogy a gyerekeknek már kötelező lesz két idegen nyelvből írásbeli vizsgát tenniük. Ez hatalmas változás az eddigiekhez képest. Sok a kérdőjel és nagy az izgalom e körül, azt már tudjuk, hogy az A2-es lesz a minimum teljesítendő cél az érettségien, a B1 pedig a célszint. Azt még nem tudjuk, hány óra fog rendelkezésünkre állni, hogy erre a szintre eljuttassuk a diákokat. Éppen emiatt azt sem tudjuk, hogy ezt pozitív változásként éljük meg, vagy aggódjunk amiatt, hogy nem lesz elég a felkészüléshez a megadott óraszám.

GEBE ZOLTÁN

zoli.gebe@proton.me

Vonzóbbá tenni a túrázást a számítógépes játékoknál

Sikeres évet tudhat maga mögött a gyerekeket és felnőtteket egyaránt megszólító Erdélyi Kárpát-Egyesület (EKE) kolozsvári tagszervezete, amely szabadidős, közösségi rendezvényei révén több mint 5100 résztvevő számára biztosított életre szóló élményeket 2025-ben. Kismihály Boglárka, az EKE Kolozsvár 1891 szervezet irodavezetője a nagy sikernek örvendő túrákról, a 2026-os tervekről, az egyre inkább a digitális világ felé forduló gyerekek és fiatalok megszólításáról, természetbe való csalogatásáról beszélt.

„A tavalyi évünk sokban eltért a 2024-es évtől, hiszen a teljesítménytúrák repertoárból kikerült a júliusi Vasvári, amelyet tavaly csak egy sima emléktúráként hirdettünk meg, az augusztusi Kós-teljesítménytúrát elköltöztettük szeptemberre, októberben pedig újraindítottuk a kincses városunk nagy szülöttjéről, Hunyadi Mátyásról elnevezett teljesítménytúránkat, amelyet a 2000-es évek elején szerveztek az idősebb EKE-tagok. Mivel már több mint két éve megfogalmazódott az újraindítás gondolata, a ta-

munkatársa, aki néhány „beszédese” számadatot is megosztott a rendezvényeket övező érdeklődés kapcsán.

Mint kifejtette, a március 8-i EKE-gyereksíversenyen 111 kis versenyző mutatta meg ügyességét a pályán, míg a március 9-i Hangay Oktáv Családi Síversenyen 29 csapat 97 versenyzője állt rajthoz. Társzervezőként részt vettek a Kolozs Megyei Magyar Iskolák II. Téli Sportolimpiájának a lebonyolításában, amelyen 14 Kolozs megyei iskola közel 200 diákja mérte össze tudását óriásműlesiklás- és hódeszkaversenyszámban. A májusi Jókai-teljesítménytúrán rekordszámú, 668 résztvevő feszegette határait, a júniusi Bánffy-teljesítménytúrán pedig 300-an gyalogoltak vagy tekertek festői szépségű tájakon a gróf emlékére.

A szeptemberi Kós-teljesítménytúra 20. jubileumi kiírásán 180 túrázó mozdult ki a természetbe, míg az újraindított Hunyadi Mátyás-teljesítménytúrán 268 résztvevő barangolhatta be Kolozsvár ikonikus túrahelyeit az októberi színekavalkádban. A tavalyi év során megszervezett közel 140 gyalogos, kerékpáros és buszos honismereti kirándulás alkalmával mintegy 3200 résztvevőt csalogattak ki a természetbe, illetve kalauzoltak el történelmi jelentőségű helyszínekre.

„Külön öröm számunkra, hogy a gyerektúrák beindítása óriási népszerűségnek örvendett: a kifejezetten családoknak szóló 15 kirándulás során közel 160 gyermekkel próbáltuk megszerettetni a természetjárást. Ismeretterjesztő előadásaink során 330 érdeklődő fedezhette fel India, Pakisztán, Afganisztán, Nepál, Madeira, a lükiai út, valamint az USA nemzeti parkjainak különleges világát meghívott előadóink izgalmas úti beszámolóí révén. Összességében tehát elmondhatjuk, hogy szabadidős, közösségi rendezvényeink által több mint 5100 résztvevő számára biztosítottunk életre szóló élményeket. Mindez pedig nem valósulhatott volna meg 104 lelkes önkéntesünk és túravezetőnk önzetlen munkája

FOTÓK • LORINCZ FERENC

2025-ben rekordot döntött a családi síverseny – 29 csapat 97 versenyzője állt rajthoz

A digitális túlterheltség ellen egyre többen választják a tudatos lelassulást, amelynek egyik legjobb formája a természetbe való kapcsolódás. A kincses városban és környékén élőknek erre számtalan lehetőségük volt az elmúlt évben az Erdélyi Kárpát-Egyesület (EKE) kolozsvári tagszervezete által szervezett túrákon, eseményeken. Kismihály Boglárka, az EKE Kolozsvár 1891 szervezet irodavezetője érdeklődésünkre elmondta, minden évben sikerül megdönteniük az eddigi évek rekordjait, ami a résztvevők számát illeti, s ez 2025-ben sem történt másképp, így a számok is igazolják, hogy egyre nagyobb érdeklődés mutatkozik a túrázás és természetjárás iránt.

valyi évünk egyik legnagyobb sikerének könyvelhetjük el a Kolozsvár környéki útvonalakat magában foglaló teljesítménytúra megszervezését, amelynek az újraindított első kiírása az elvártnál is több túrázót szólított meg. Ugyanakkor 2024 őszén sikerült beindítanunk a gyerektúrákat, amelyeket 2025-ben is folytattunk, sőt, pontgyűjtő füzetet is kaptak a kis túrázók, hogy még érdekesebbé tegyünk számukra a természetjárást: így 3 és 6 összegyűjtött matrica után is kisebb meglepetésekkel jutalmaztuk igyekeztüket, akiknek pedig sikerült 7 pontot összegyűjteniük, azokat a januári gyerektúrára egy nagyobb ajándékkal fogjuk meglepni” – magyarázta a szervezet

nélkül” – emelte ki Kismihály Boglárka. Hozzátette, a korcsoportok szerinti eloszlást tekintve az elmúlt évben is a középkorúak vettek részt legtöbbször eseményeiken, viszont a gyerektúráknak köszönhetően jelentősen sikerült javítani az átlagéletkoron, igazi „vérfrissítést” jelentettek ezek a túrák, legnagyobb örömeinkre pedig a családok egy része már visszajáró résztvevőnek számít, így sikerült jobban megismerniük őket.

Az ideai tervek kapcsán az irodavezető elmondta, mindenképp szeretnék folytatni a nagy népszerűségnek örvendő EKE-gyerektúrákat, így minden hónapban meghirdetnek legalább egy családosoknak szóló túrát. Ugyanakkor, mivel a matricagyűjtést nagyon szerették a gyerekek, 2026-ban mindenki új füzetecskét kap, a tavalyihoz képest viszont bevezetnek néhány könnyítést: a teljesítménytúrákon való részvételért is jár majd pont, emellett év végéig csak 6 matricát kell összegyűjteniük. „Ha végre beköszönt az igazi tél, és a hó is kitart, mindenképp szeretnénk megszervezni az EKE-síversenyeket február végén, vagy március elején, a pontos dátumot hamarosan közöljük. Természetesen a Kolozsvár környéki hosszabb-rövidebb túrák sem maradnak el, hiszen nem kell több száz kilométert utazni ahhoz, hogy kimozduljunk a természetbe, kincses városunk is rendelkezik számos kedvelt túraútvonalal. A kerékpárosokról sem fogunk megfélemlíteni, ők két kéreken fedezhetik fel a környék legszebb útvonalait, emellett távolabbi vidékekre is elkalauzoljuk a gyalogtúrák iránt érdeklődőket. A sokak által kedvelt buszos honismereti kirándulások sem maradnak el, így Erdély számos kulturális és történelmi jelentőségű helyszíneit is megismerhetik majd a kirándulók” – részletezte Kismihály Boglárka.

A 2026-os teljesítménytúrákat illetően rámutatott, nem lesznek akkora változások, mint 2025-ben, hiszen idén is a tavalyi felállás szerint szeretnék megszervezni őket. Csupán a májusi Jókai Mór-teljesítménytúrát kell egy héttel eltolniuk a várfalvi EKE-napok miatt, így május 16-án szervezik meg első és legnagyobb teljesítménytúrájukat Kolozsvár és Torockó között négy gyalogos és egy kerékpáros útvonalon. „A Bánffy Miklós nevét viselő teljesítménytúránk marad

június végén 20-ai dátummal, amelyen gazdag repertoárból, 3 gyalogos és 4 kerékpáros túraváltozatból választhatnak az érdeklődők. A Kós Károly-túra esetén bevált az új szeptemberi időpont, hiszen jelentősen megnövekedett a résztvevők száma, és az augusztusi forróság miatt sem kellett aggódnunk, így idén is

a zöld hét alkalmával többször is vezetünk már túrákat iskolásoknak, akik közül sokan még soha nem túráztak Kolozsvár környékén. A statisztikai adatok azt mutatják, hogy az egyetemisták korcsoportja hiányzik a leginkább rendezvényeinkről, őket tudjuk a legnehezebben megszólítani, de a kamaszokat sem

Reggeli pezsgés a kalotaszentkirályi rajtban a Bánffy-teljesítménytúrán

ugyanazon a hétvégén fogjuk megszervezni, 12-én. Végül, de nem utolsó sorban pedig a tavaly újraindított Hunyadi Mátyás-teljesítménytúrával zárjuk az évadot október 24-én” – magyarázta az EKE munkatársa.

Hozzátette, 2026-ban is szeretnének minél több személynek minőségi szabadidős tevékenységet biztosítani gyalogos, kerékpáros és honismereti kirándulásaik, síversenyek, illetve teljesítménytúráik alkalmával. „Emellett az is fontos számunkra, hogy ezek a rendezvények a túrázás mellett igazi közösségi élményt jelentsenek a résztvevők számára, s olyan életre szóló élményekkel gazdagodjanak, amelyek pozitívan befolyásolják mindennapi életüket. Szeretnénk a felnövekvő generációt egészséges életmódra és mozgásra nevelni, hiszen ennél fontosabb célt nem is fogalmazhatnánk meg” – fogalmazott Kismihály Boglárka, akitől azt is megkérdeztük, hogyan sikerül mozgásra, természetjárásra ösztönözni az egyre inkább a digitális világ felé forduló fiatalokat, gyerekeket.

„Ez nemcsak a szülőknek, nekünk is kihívást jelent. Viszont próbálkozunk:

könnyű bevonni, hiszen a szüleikkel már nem szívesen szerveznek közös programokat, az iskolai tevékenységek pedig annyira beszippantják őket, hogy legtöbbször nincs energiájuk hétvégén is korán felkelni és részt venni egy-egy túrán. A gyerektúráknak köszönhetően a 14 éven aluli korosztályt sikerül a leghatékonyabban bevonnunk, hiszen sok szülő számára igazi értéket jelent a természetjárás, így a gyerekeikkel is próbálják megszerettetni a túrázást már egészen kicsi kortól.

Mivel a gyerektúrák alkalmával a kicsik játszva nőnek bele a túrázásba, emellett szoros barátságok is kötődnek, szívből reméljük, hogy idősebb korukra sem fogják abbahagyni ezt a testi és lelki egészségnek is fontos szabadidős tevékenységet. A teljesítménytúrák gyerekbárát távjain is évről évre egyre több kisgyerekes család vesz részt, ami bizonyítja, hogy nem lehetetlen küldetés vonzóbbá tenni a közösségi élménnyel ötvözött túrázást a számítógépes játékoknál” – hangsúlyozta Kismihály Boglárka.

B. L. J.

Amikor elfogy a lelkesedés: a kiégés csendes járványa az iskolákban

Az iskola hagyományosan a fejlődés, a remény és a jövő színtere. Mégis egyre gyakrabban válik olyan helyé, ahol a fáradtság, a kimerültség és az érzelmi túlterheltség uralkodik. A kiégés – nemzetközi szinten használt, angol nevén burnout – ma már nem csupán az egészségügy vagy a multinacionális vállalatok problémája: egyre súlyosabban érinti a pedagógusokat és a diákokat is. Ráadásul sokszor észrevétlenül alakul ki, miközben hosszú távon rombolja az egyéni jóllétet és az oktatás minőségét. A kiégés fogalmát Christina Maslach amerikai szociálpszichológus vezette be a tudományos közbeszédbe az 1980-as évek elején. Maslach és munkatársa, Susan E. Jackson szerint a burnout három alapvető elemből áll: érzelmi kimerültségből, a munkával kapcsolatos cinizmusból vagy elidegenedésből, valamint a személyes hatékonyság csökkenésének érzéséből. Ez nem egyszerű fáradtság, hanem krónikus stresszállapot, amely akkor alakul ki, amikor az egyén hosszú időn keresztül túl sokat ad, miközben túl kevés visszajelzést, kontrollt vagy elismerést kap.

A burnout mérésére kidolgozott Maslach Burnout Inventory máig az egyik leggyakrabban használt eszköz világszerte, és számos oktatási kutatás alapjául szolgál. A tanári pálya az úgynevezett „érzelmi munkát” végző hivatások közé tartozik. A tanár nemcsak tudást közvetít, hanem figyelmet, empátiát, felelősséget és állandó jelenlétet is nyújt. Herbert Freudenberger pszichológus – aki a kiégés jelenségét már az 1970-es években leírta – hangsúlyozta: a segítő szakmákban dolgozók különösen veszélyeztetettek, mert munkájuk lényege az adás, nem pedig a visszacsatolás. A nemzetközi adatok ezt egyértelműen alátámasztják. A OECD által végzett Teaching and Learning International Survey (TALIS) szerint a tanárok jelentős része rendszeresen tapasztal érzelmi kimerültséget, és sokan úgy érzik,

hogy a munkaterhelésük hosszú távon fenntarthatatlan. Egyes európai országokban a pedagógusok akár 40 százaléka számol be a burnout tüneteiről. Magyarországi kutatások is hasonló képet mutatnak. A pedagógusok körében végzett stresszvizsgálatok szerint a túlzott adminisztráció, a folyamatos megfelelési kényszer, az időhiány és az anyagi-erkölcsi megbecsülés hiánya együttesen járul hozzá a kiégéshez. Sok tanár arról számol be, hogy nem a tanítás fárasztja

A burnout egyik legnagyobb paradoxona, hogy akik a leginkább érintettek, gyakran a legkevésbé kérnek segítséget. Pedagógusok körében végzett kvalitatív kutatások – például a bécsi egyetem neveléslélektani intézetének interjúvizsgálatai – azt mutatják, hogy sok tanár a kiégést személyes kudarc-ként éli meg, nem pedig rendszerszintű problémaként.

el igazán, hanem az állandó készenléti állapot és az, hogy a munka sosem ér véget az iskolai csengővel.

Diákok is kiéghetnek? A válasz egyértelműen igen

Bár a kiégést sokáig kizárólag munkahelyi jelenségként kezelték, az utóbbi évek kutatásai világossá tették, hogy a diákok is érintettek lehetnek. A tanulói burnout fogalma ugyan nem mindenben azonos a felnőttekével, de a tünetek feltűnően hasonlóak: kimerültség,

motivációvesztés, cinikus viszonyulás az iskolához, valamint a teljesítmény romlása. Az American Psychological Association Stress in America felmérései szerint a fiatalok jelentős része már középiskolás korban krónikus stresszt él át. Az európai Eurostudent kutatások pedig azt mutatják, hogy az egyetemisták körében növekszik a tanulmányi túlterheléshez köthető mentális problémák száma. A folyamatos számonkérés, a versenyhelyzet, a jövő miatti bizonytalanság és a digitális jelenlét állandó nyomása mind hozzájárul ahhoz, hogy a tanulás öröme háttérbe szoruljon. A kiégés, vagyis burnout nem egyéni kudarc, hanem rendszerszintű jelenség. A Harvard Egyetem oktatápszichológiai kutatói szerint ott a legmagasabb a kiégés aránya, ahol nagyok az elvárások, de alacsony az autonómia, és kevés a támogató visszajelzés. Az oktatásban ez gyakran együtt jár a túlterhelt tantervekkel, a merev értékelési rendszerekkel és azal az érzéssel, hogy sem a tanár, sem a diák nem ura igazán a saját idejének. Külön problémát jelent a digitális tér kiterjedése. Az online naplók, levelezések, tanulási platformok révén a tanár és a diák folyamatosan „elérhetővé” válik, ami megszünteti a valódi pihenőidőt. A pszichológiai kutatások szerint a regeneráció hiánya az egyik legerősebb előrejelzője a kiégés kialakulásának. A Johns Hopkins Egyetem 2021-es vizsgálata szerint azokban az iskolákban, ahol tudatosan foglalkoznak a mentális egészséggel, a burnout tünetei jelentősen csökkenthetők. A tanulmány hangsúlyozza: nem egyetlen módszer, hanem szemléletváltás hoz eredményt. Kulcsszerepe van a támogató intézményi kultúrának. Azok a pedagógusok, akik vezetői támogatást, szakmai autonómiát és együttműködő közösséget tapasztalnak, lényegesen ritkábban égnak ki. Hasonlóan fontos a diákok esetében az érzelmi biztonság,

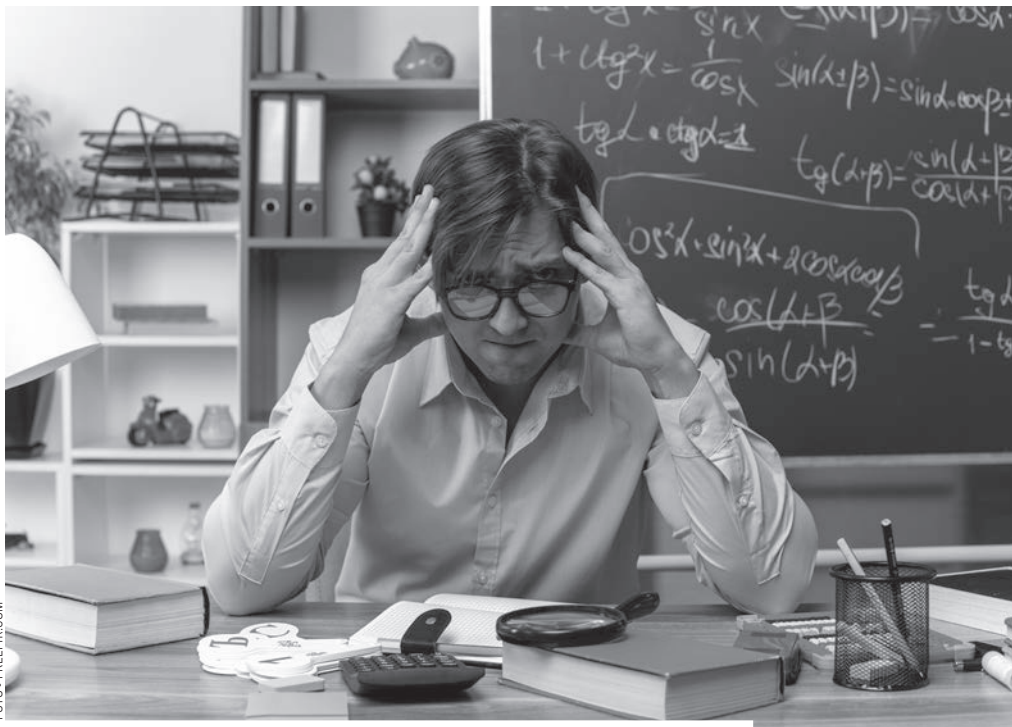
a reális elvárások és az értelmes visszajelzés.

A megelőzés nem luxus, hanem befektetés

A World Health Organization, azaz Egészségügyi Világszervezet 2019-ben a kiégést hivatalosan is a munkahelyi stresszhez köthető jelenségek közé sorolta. Bár nem betegségként határozza meg, a WHO hangsúlyozza: kezelés nélkül súlyos testi és lelki következményekhez vezethet. Az oktatás jövője nem csupán módszertani vagy technológiai kérdés. Alapvető kérdés az is, hogy mennyire vesszük komolyan azok jóllétét, akik tanítanak és tanulnak. Egy olyan iskolarendszer, amely teret ad a pihenésnek, az emberi kapcsolatoknak és az értelmes munkának, nem gyengébb lesz – hanem erősebb. Mert ahol nem égnék ki az emberek, ott marad energia a gondolkodásra, a kíváncsiságra és a fejlődésre. A pedagógusok és diákok kiégése nem marad az iskola falain belül. Az oktatáskutatók egyre gyakrabban hangsúlyozzák, hogy a burnout közvetlenül rontja a tanulási eredményeket, növeli a lemorzsolódást, és hosszú távon társadalmi költségekkel jár. A Stanford Egyetem oktatásszociológiai kutatásai szerint a tartósan kiégett tanárok kevésbé képesek differenciálni, ritkábban alkalmaznak kreatív módszereket, és nagyobb eséllyel hagyják el a pályát öt-tíz éven belül. Ez a folyamat önmagát erősíti: a tanárihiány tovább növeli a megmaradó pedagógusok terhelését, ami újabb kiégéshez vezet. A diákok oldaláról nézve mindez azt jelenti, hogy kevesebb figyelmet, kevesebb stabilitást és kevesebb inspirációt kapnak, ami tovább növeli a tanulással kapcsolatos frusztrációt.

A perfekcionizmus csapdája

A kiégés egyik kevésbé látható hajtóereje a perfekcionizmus. A pszichológus Thomas Curran, a Londoni Egyetem kutatója több nemzetközi vizsgálatban mutatta ki, hogy az oktatásban dolgozók és tanulók körében drámaian nőtt az önmagukkal szembeni irreális elvárások szintje. A „jó tanár” és a „jó diák” ideálja sok esetben elérhetetlenné válik, mégis folyamatos összehasonlítás tárgya marad.

A kiégés jelensége érzelmi kimerültséget, motivációhiányt is hordoz, és bizony érintheti a pedagógusokat is

A perfekcionizmus nem motivál, hanem kimerít: állandó belső nyomást hoz létre, ezenkívül a hibázás nem a tanulás része, hanem személyes kudarcként jelenik meg. Ez különösen veszélyes a fiatalok esetében, akik identitásuk formálódása közben találkoznak a folyamatos teljesítményértékeléssel. A burnout egyik legnagyobb paradoxona, hogy akik a leginkább érintettek, gyakran a legkevésbé kérnek segítséget. Pedagógusok körében végzett kvalitatív kutatások – például a bécsi egyetem neveléslélektani intézetének interjúvizsgálatai – azt mutatják, hogy sok tanár a kiégést személyes kudarcként éli meg, nem pedig rendszerszintű problémaként.

A diákoknál hasonló mechanizmus működik. A pszichológiai segítség igénybevétele még mindig stigmatizált lehet, különösen serdülőkorban. A kimerültség így gyakran „lustaságként”, „motiválatlanságként” vagy „fegyelmezetlenségként” kerül címkézésre, ami tovább rontja az érintettek önértékelését. Fontos hangsúlyozni, hogy az iskola nemcsak a kiégés terepe lehet, hanem védőfaktor is. A finn oktatási rendszerrel foglalkozó kutatások – például Pasi Sahlberg oktatáskutató elemzése – rámutatnak: ott, ahol kisebb a verseny,

kevesebb a standardizált mérés, és nagyobb a bizalom a pedagógusok felé, alacsonyabb a burnout előfordulása mind tanárok, mind diákok körében. A biztonságos, kiszámítható iskolai környezet, a hibázás lehetősége és az emberi kapcsolatok előtérbe helyezése nem lassítja, hanem mélyíti a tanulást. Az ilyen intézményekben a teljesítmény fenntarthatóvá válik.

A kérdés nem az, kibírjuk-e – hanem az, hogy meddig

A kiégésről szóló diskurzus egyik legfontosabb tanulsága, hogy a probléma nem az egyének „teherbírásában” rejlik. Az a kérdés, hogy milyen feltételeket teremtünk azok számára, akik tanítanak és tanulnak. Az oktatás nem maradhat tartósan olyan rendszer, amelyben a kimerültség az alapállapot, a túlélés pedig elvárás. Ha a kiégést időben felismerjük, ha nevéen nevezzük, és ha nem szégyenként, hanem jelzésként kezeljük, akkor esély van arra, hogy az iskola újra azzá a helyé váljon, ahol nemcsak teljesíteni kell, hanem érdemes is jelen lenni.

GEBE ZOLTÁN
zoli.gebe@proton.me

Versengeni vagy nem versengeni... Kérdés ez még?

Eléggé vegyesen viszonyulunk kicsiny családjunkban az iskolai versenyek kérdésköréhez, hiszen kihívásként önmagában sem túl egyszerű dolog. Lehet, hogy ez sokakat meglep, főként azokat, akiknek a másokkal való versenyzés vagy versengés (ez utóbbi pejoratív értelmű) a „vérünkben van”. A helyes hozzáállás azért nem túl egyszerű, mert a társadalmi valóságtól nem nagyon le-

A helyes hozzáállás azért nem túl egyszerű, mert a társadalmi valóságtól nem nagyon lehet elvonatkoztatni manapság, amikor még a művészeti megnyilatkozások is „versenyszerűek”, nem csupán az állásinterjúk.

het elvonatkoztatni manapság, amikor még a művészeti megnyilatkozások is „versenyszerűek”, nem csupán az állásinterjúk. Ugyanakkor az is tudható: ha nem húzzuk meg a határokat, akkor ez a tevékenység igencsak ártalmas tulajdonságként épül be a személyiségünkbe, és még abban is fogunk versengeni, amiben ez már jóval túl van az önvészélyes és kontraproduktív ténykedés határain.

Ha a mindennapi valóságunkból indulunk ki, a jelenséggel tulajdonképpen igazából az óvodából kikerülve lehet alaposabban megismernedni, és itt is jelentkezhetnek lépésenként a különböző versenyhelyzetek vadhajtásai. De szögezzük le már rögtön az elején: a megmérettetésben önmagában és alapvetően semmi rossz nincs. Az ókorban is szervezetek mindenféle versenyeket, olimpiákat és egyebeket, és ezt a hagyományt megörököltük kulturálisan is. Ugyanakkor, ha vissza szeretnénk

menni az időben egyenest az anyaméhig, akkor tulajdonképpen az életünket is egy sikeres kimenetelű versenynek köszönhetjük, hiszen apánk legvirgoncabb spermiumaként jutottunk célba, egyenest anyánk petesejtjébe... a többit pedig már tudjuk, mert a sikeres próbálkozás végeredménye kisebb-nagyobb dínomdánommal vala megünnepelve.

No, de képzeljük csak el, ha az anyánk petevezetékében még ott lett volna az egész díszes család: ott drukkolt volna nekünk a nagynéni, a nagytata és a család összes házi kedvence, hogy sikerüljön a „merénylet”, ha ők szinte helyettünk futottak (vagy inkább csúsztak) volna versenyt... Nem szeretnék itt ünneprontó lenni, de egynémely iskolai versenynek tud azért ilyen hangulata is lenni: amikor nem a versenyzőkre, hanem a helyettük versengőkre összpontosul a figyelem. Ilyenkor már-már ott van a nyelvem hegyén a horribile dictu: „Hagyják, csak hagyják! A legfontosabb versenyt már megnyerte, szerintem a matekfeladattal is megbirkózik egymagában, nem kell feltétlenül fogni a ceruzáját!”

Persze, a gyermeket támogatni kell, ott lenni mellette verseny előtt és után, bátorítani a megmérettetés közepette... De van itt rengeteg érzékeny határ, amit nem szokás betartani, mert akiknek ezeket tiszteletben kellene tartaniuk, maguk sem tudnak a határok létezéséről. Tapasztalatom szerint azzal például elég kevesen kalkulálnak, hogy a szülő és más hozzátartozó legfontosabb feladatai a verseny előtti időszakra összpontosulnak: felkészíteni nemcsak a tudásátadás terén, hanem szellemileg és lelkileg is, beszélgetni sokat a versenyhelyzetről, illetve magának a versenynek a tulajdonképpeni tétjéről. Például arról, hogy egy harmadik osztályos csapatversenyen nem a Harvardra nyer felvételt a nebuló, nem dől el ott hirtelen a sorsa és karrierperspektívája, így meg nem a többi csapattag „tetemén” keresztül kell nagyon sikeres „csapatjátékosként” tündökölni.

Ilyenkor azt tanulja meg a gyermek, hogy miként lehet nyomás alatt (mert a versenyhelyzet a keretei miatt minden esetben nyomást jelent) együttműködni úgy, hogy mindenki a legjobbat tudja kihozni magából, és ezt a csapat szolgálatába állítsa úgy, hogy közben valamennyi résztvevő tiszteletet ad és kap – verseny előtt, közben és utána is. Ha nem ezért vesz részt a gyermek egy ilyen jellegű versenyen, akkor tudom ajánlani helyette inkább az iszapbirkózást... ott nyugodtan le lehet gyúrni, iszapba lehet döngölni az ellenfelet (ez itt a szabály tulajdonképpen), és hátha a jól sikerült akció végén még egy Harvardra való felvételt igazoló értesítés is várja a győztest...

Komolyabbra fordítva a szót (de az

**„Anyá, és mi lesz, ha nem fogok tudni mindent?!“
Azt válaszoltam neki,
hogy: „Semmi, az égvilágon semmi! Légy inkább nyugodt, mert akkor több minden eszedbe jut.”**

imént leírtakat sem hanyagolva): ami a csapatversenyt illeti, a Leával való beszélgetéseinkben a siker és a győzelem egyáltalán nem szerepelt, hiszen ez esetleges hozadéka lehet a sok egyebnek, amiről viszont ebben a helyzetben beszélni kell. Harmadikban nem elit kommandós készül fel egy bevetésre, amely élet-halál kérdése, hanem egy, a világot ebben a formában is megtapasztaló gyermeket kell útba igazítani. Itt elsőrendű az, hogy neki, a résztvevőnek miként kell jelen lennie a csapatversenyen, milyen erősségeit tudja latba vetni. A többi csapattagnak csak annyiban kell őt érdekelnie, hogy ezeket az erősségeket hogyan lehet a többiekével összeadni. De a résztvevő elsősorban

a saját kompetenciáival foglalkozik, a többiek felé irányuló figyelemének a mindenkinek kijáró tiszteletre és a segíteni akarásra kell összpontosulnia. Rengeteg időt, energiát és ideget tud felőrölni az, ha elkezdjük kielemezni a többiek hozzájárulását és képességeit. Így mehet szét egy csapat. És a szülő feladata minden esetben az, hogy a versenyző gyermek figyelmét mindezekre felhívja. Itt, természetesen, egy ideális helyzetet vázoltam fel. Ki-ki tapasztalat szerint hozzáteheti, hogy ez mennyire szokott

De az alapos és kitartó készülődés mellett azt is el kell mondani, hogy a kiértékelés szubjektív, neki meg azt a legjobbat kell nyújtania, amit az adott helyzetben és körülmények között tud.

megvalósulni, megkapja-e a gyermek a közösségi elveken alapuló, józan és kiegyensúlyozott útmutatót, megerősítést otthon is, nem csak az iskolában...

Leának sokat példálóztam a futóversenyeimmel, amelyek a legnagyobb versenyek kerek e világon. Mert itt az ember nem másokkal, hanem önmagával versenyzik, és csupán másodsorban nézi meg, hogy a saját rekordja mire volt elég a korcsoportjában, ami ismételtelen nem egy túl releváns infó, mert például a 36–49 éves nőket tömörítő korcsoportban (amelyhez magam is tartozom) eléggé egyértelmű, hogy a fiatalabb és nagyon jó fizikai kondiban lévő nők fognak jobban teljesíteni. És akkor mit csináljak? Leüljek a járda szélére sírni egyet 47 évesen? Egyáltalán nem. Feliratkozom a következő futóversenyre, mert annál jobb dolog nincs egy versenyő világban, mint senkivel sem versenyezni, csupán a saját korábbi teljesítményeimmel, és jelen lenni egy olyan közösségi eseményen, amelyen mindenki ezt teszi. Ez teljesen más hangulatot, életérzést és -szemléletet jelent, mint amit magunk körül látunk naponta.

De hadd szóljak arról is röviden, hogy miként épül be a személyiségünkbe és

lesz negatív hatású a másokkal való állandó versengés. Hát például úgy, hogy abban is megmértezünk, amiben már nagyon nem kellene, sőt veszélyes: versengünk a szeretetért és elismerésért, amivel kiszolgáltatjuk magunkat mások ítélkezésének, behajszoljuk magunkat egy olyan versenybe, amit nem

tud. A többi már nem rajta áll, és nincs is hatása az ő értékére, emberi kvalitásaira. Ezt roppant fontos hozzátenni!

Nemrég, a helyesírási verseny körzeti szakaszának reggelén Lea megkérdezte tőlem: „Anyá, és mi lesz, ha nem fogok tudni mindent?!” Azt válaszoltam neki, hogy: „Semmi, az égvilágon

A fa és a nyuszi

• LEA ÉS ANYA CSAPATMUNKÁJA (UJAL KÉSZÜLT RAJZ)

lehet megnyerni, mert túl sok a döntőbíró, emberi kapcsolatok helyett állandó lóversenyen veszünk részt, ami közép és hosszú távon belső ürességet, állandó készenléletet és stresszt eredményez. A gyermekekben elsősorban ezért nem szabad a verseny túlzott fontosságát elültetni, mert tálcán kínáljuk fel őket egy állandó bizonytalanságnak, aminek drámai (de tragikus) következményei is lehetnek. Nyilván, a vizsgahelyzetet ismerniük kell, mert sokszor meg fogják tapasztalni életükben, és ahhoz, hogy a vizsgadrukk ne gátolja őket, kell némi tapasztalatot szereznük. De az alapos és kitartó készülődés mellett azt is el kell mondani, hogy a kiértékelés szubjektív, neki meg azt a legjobbat kell nyújtania, amit az adott helyzetben és körülmények között

semmi! Légy inkább nyugodt, mert akkor több minden eszedbe jut. Verseny után ugyanúgy elmegyünk mászóházba, mert az a versenyen való részvételért járó jutalom, nem pedig az eredményért.” Láthatóan megnyugodott, mert tudja (ezt már másodikkban megfogalmazta), hogy a verseny amúgy is egy nagyon sűrű helyzet, amelyben az ember egyedül van. Miért ne lehetne nyugodt, hogy legalább az önzetlen szeretetért és elfogadásért nem kell verseny után is versenyeznie?

BARTHA RÉKA

bartha.reka.emese@gmail.com

2025 volt a „legsötétebb éve” a romániai oktatásnak

A romániai közoktatásban évek óta fennálló problémák tavaly sem oldódtak meg, viszont sok tekintetben romlott a helyzet. A diákok továbbra is túlterheltek, a tananyag zsúfolt, a 15 évesek közel fele funkcionális analfabéta, az iskolaelhagyás mértéke nálunk a legnagyobb az EU-s országok közül, az oktatási rendszer alulfinanszírozott. Ha mindez nem lett volna elég, 2025-ben az oktatást sújtották leginkább és leggyorsabban a Bolojan-kormány első deficitcsökkentő csomagjának megszorító intézkedései: a pedagógusok kötelező óraszámát növelték, tanintézeteket vontak össze, az osztálylétszámokat növelték. A diákokat is sújtotta a költségcsökkentés, az ösztöndíjakat a közoktatásban és az egyetemen is megnyirbálták.

Ezért az oktatási szakszervezetek úgy értékelték, a romániai oktatás az elmúlt 35 év „legsötétebb időszakát” éli. Nicușor Dan államelnök kijelentette, hogy az oktatási rendszer „gyenge, sőt nagyon gyenge”, és ezt az azóta leköszönt Daniel David oktatási miniszter is elismerte.

De hogy biztató elemeket is írjunk, új középiskolai kerettanterv készült, szabályozták a házi feladatok rendszerét a diákok védelmében (az még kérdés, hogyan lehet majd alkalmazni), 2025-ben végre egyenlő esélyekkel indultak a magyar és a román tagozatos diákok a románérettségien, és ez meg is mutatkozott az eredményekben, a magyar tagozatos nyolcadikosok minden tantárgyból jobban teljesítettek idén. Daniel David oktatási miniszter az év végén lemondott tisztségéről, arra hivatkozva, hogy csak egy válságkezelési időszakra vállalta el a tárca vezetését. A deficitcsökkentő intézkedéscsomag részeként a pedagógusok kötelező heti óraszámát 18-ról 20-ra növelték, az óraadó tanárok óradíját pedig csökkentették, nem a pedagógusok kötelező heti órázához, hanem a heti 40 óra kötelező munkaidőhöz igazították. Ugyanakkor megemelték a minimális osztálylétszámot, és az önálló jogi személyiség feltételeként meghatározott iskolai létszámot is. A pedagógusok egy része bojkottálta a szeptemberi tanévnnyitót, napokig az utcára vonultak, hangot adva elégedetlenségüknek, aztán a tiltakozások kifulladások, és minden maradt a régiiben.

Daniel David azóta lemondott oktatási miniszter az év végén már azzal nyugtatta a pedagógusokat, hogy az újabb megszorítások már nem érintik őket, a tanügy már hozzájárult a deficitcsökkentéshez, a szükséges intézkedéseket már meghozták nyáron.

Leszögezte, az oktatásügyet nem érinti a személyi kiadások tízszázalékos csökkentése, nem lesz bércsökkentés, a fizetés- és nyugdíjhalmozás tiltása az oktatásügyben alkalmazhatatlan, hiszen több ezer nyugdíjas tanár dolgozik. A megszorítások miatt az egyetemeknek biztosított ösztöndíjalap 52,12%-kal csökkent ahhoz a szinthez képest, amelyet akkor kellett volna biztosítani, ha a standard költséget a bruttó

minimálbér 10%-ából számítanák 12 hónapra. Az ösztöndíjas hallgatók száma a források csökkenése miatt több mint 44 ezerrel esik vissza, kongatták meg a vészharangot az egyetemisták szervezetei. A közoktatásban négy típusú tanulmányi ösztöndíjat hagyott jóvá a kormány: havi 450 lejes érdem-ösztöndíjra a 9-esnél nagyobb médiájú diákok jogosultak, de osztályonként a tanulóknak legfeljebb a 15 százaléka; a havi 300 lejes szociális ösztöndíjat: a szintén havi 300 lej értékű úgynevezett technológiai ösztöndíjat: a kiskorú anyáknak szánt ösztöndíjat. Időközben annyi változott, hogy a román hatóságok arra törekednek, hogy uniós finanszírozással a szociális ösztöndíjak a 2025–2026-os tanévben is elérhetőek legyenek az egyetemi hallgatók számára. Az első kifizetéseket 2026 februárjára tervezik, amikor a januári ösztöndíjat fizetik ki. A megszorító intézkedések tovább rontják a helyzetet, az ösztöndíjalap 52,12%-kal fog csökkenni, az ösztöndíjas hallgatók száma pedig több mint 44 000-rel esik vissza.

A 2025-ben végzett évfolyam az első generáció, amely külön tanterv alapján tanulta a románt, így az érettségi vizsgán is más tételt kaptak, mint a többségi, román társaik. Az idei érettségi eredményei azt tükrözik, hogy a magyar tannyelvű iskolába járó diákok a román tagozathoz képest az előző években tapasztalt lemaradást majdhogynem lefaragták. „Végre egyenlő esélyeket tudtunk teremteni a magyar és a román tagozatos gyerekeknek a románérettségien” – szögezte le Kallós Zoltán, kisebbségi oktatásért felelős államtitkár, emlékeztetve, hogy már a PISA-felmérés eredményei is kimutatták, hogy semmivel nem gyengébbek a magyar tannyelvű osztályokban az eredmények, mint román tagozaton. 2025-ben országosan 76,5 százalék volt a sikeresen érettségizők aránya. A Romániai Magyar Demokrata Szövetség (RMDSZ) összesítette a 2025-ös országos nyolcadikos felmérés magyar nyelvű oktatásban részt vevő diákokra vonatkozó eredményeit: a magyar tanulók által elért ötös feletti átlagos arány országos szinten 78,39 százalék, ami közel van az általános, 83,1 százalékos eredményhez.

Az idei érettségi óvás előtti eredményei azt tükrözik, hogy a magyar tannyelvű iskolába járó diákok a román tagozathoz képest az előző években tapasztalt lemaradást majdhogynem lefaragták, szögezte le a Maszol megkeresésére Kallós Zoltán, a tanügyminisztérium kisebbségi oktatásért felelős államtitkára. A kerettantervekről szóló rendeleteket még nyáron aláírta Daniel David volt oktatási miniszter, akkor azzal érvelt, a középiskolai oktatásban alkalmazott modellek már nem megfelelőek, és változtatni kell rajtuk. Decemberben aztán az akkor még tisztségben levő Daniel David aláírta a kilencedikesei új középiskolai tanterveit jóváhagyó rendeletet.

B. K. B.

Amikor más örömén keresztül leljük meg a magunkét (2.)

Tófalvi Emese hitoktatóval, hat gyermek édesanyjával készített interjúnk első részét decemberi lapszámunkban közzöltük. Itt következik a második, befejező rész.

– *Az étellel szembeni felelősségünk óriási, ezért az ennek védelmére való nevelést sem lehet elég korán elkezdeni. Te milyen megoldásokat látsz erre?*

– A szexualitással kapcsolatos kérdé-

A kinti környezetben hallott új dolgok révén megfogalmazott kérdéseiket a gyermekek otthon teszik fel szüleiknek (feltételezve, hogy bizalommal fordulnak hozzájuk, és persze, hogy van, akihez fordulni). Ezen kérdések a szülőket sokszor kényelmetlen helyzetbe hozzák, pedig nem így kellene lennie.

sek egy fiatal életében nagyon is központi szerepet kapnak. Ez egyike a legizgalmasabb témáknak, ha nem éppen a legizgalmasabb a számukra. Fontosságát tekintve sem mondhatni mellékes témakörnek, sőt II. János Pál pápa azt írta *A test teológiája* című munkájában, hogy a szexualitásunkon keresztül megnyilvánuló házastársi szeretet „az emberi létezés alapvető alkotóeleme a világban”. Ennélfogva, mondja a pápa, nem érthetjük meg a kereszténységet, ha nem értjük meg szexualitásunk értelmét és valóságát.

Már egész kisgyermekkorától fontos az, hogy megfelelően és kellő tisztelettel viseltessünk gyermekeink szexualitása

iránt. A kinti környezetben hallott új dolgok révén megfogalmazott kérdéseiket a gyermekek otthon teszik fel szüleiknek (feltételezve, hogy bizalommal fordulnak hozzájuk, és persze, hogy van, akihez fordulni). Ezen kérdések a szülőket sokszor kényelmetlen helyzetbe hozzák, pedig nem így kellene lennie. Az élet alapvető dolgairól, mint a nemiségről, a lehető legnagyobb tisztelettel és szeretettel kell beszélni, főként gyermekeinknek. Nem lehet ezeket a kérdéseket elhessegetni, azt mondva, hogy „ez most téged nem érdekelhet”, vagy bagatellizálni, vagy viccet csinálni belőlük. Ezért úgy gondolom, hogy a családban helyet kell adni a nemi szervek mássága, a menstruáció, a szőrzet, a nagyobbaknál az udvarlás, a párkapcsolat, a fogantatás témáknak. Nálam nagyon fontos szempont, hogy akkor kell ez megtörténni, amikor kérdeznek a gyerekek. Ha csak egy kérdez, a többi is figyel, ha nem érdeklí valamilyiket, egyszerűen odébbáll. De válaszolni mindig kell, mert a nem válasz is egy válasz...

A római katolikus vallás tanterve szerint tizenkettedik osztályban erkölcs-tant tanítunk. Itt feldolgozásra kerülnek többek között a helyes erkölcsi viselkedés szabályai, a tízparancsolat. A már harmadik osztálytól a legizgalmasabbnak tartott hatodik és a kilencedik parancsolatok itt is megbeszélésre kerülnek, ám egy egykori tizenkettedikes diákom saját bevallása szerint: nagyon-nagyon későn. Nyolcadik osztályban megemlítődik ugyan a család fontossága, a nő és férfi szerepe Isten terveiben, a *Ne ölj!* parancsolat, de véleményem szerint ezt egy-egy órában nem elegendő megtárgyalni. A témát igazi mélységében sem lehet kifejtetni, két oknál fogva: egyrészt ekkora korú gyerekek nemiséggel kapcsolatos nevelésére szülői beleegyezés szükséges (amit elég körülményes beszerezni, ugyanis az osztály minden egyes tagját érinti, a

szülők igenlő válasza 100%-os kell legyen), illetve a tantervi keret nem teszi lehetővé a több órán keresztül történő elmélyülést, kifejtést. Így marad a tanár rátermettségéből, a korábban szerzett ismereteiből adódó témafeldolgozás, ami függ a csoport érettségétől, érdeklődésétől, nyitottságától.

– *Te a katolikus egyház katekétája vagy, az életvédelemhez is vallásos szemléleteden, hiteden át közelítesz. Egyházzal hogyan áll ehhez a kérdéshez? Elegendő, amit tesz az életvédelem érdekében? Mit tehetne még?*

Persze vannak vitáink is, hol halkabbak, hol hangosabbak, de ezek is az életünk szerves részei, és véleményem szerint szükségesek. Szoktam mondani, hogy ilyenkor olyanok vagyunk, mint a kövek a pataokban: össze kell koccanjunk, hogy aztán szép simákká váljunk.

– A VI. Pál pápa által a helyes születésszabályozásról kiadott *Humanae Vitae* kezdetű enciklika 1968-ban, nem sokkal a fogamzásgátló tabletták piacra kerülése után jelent meg, azért, hogy felhívja az emberek figyelmét a természet törvényre, ami Isten akaratát tükrözi, a házastársi szeretetre, a szülői felelősségre, és hangsúlyozza, hogy ha ezekkel az ember önkényesen szembe megy, annak végzetes következményei lesznek. Bár az enciklikát tisztánlátása miatt profétainak tartják, mégsem változtatta meg gyökerében a világot. Így a katolikus hitoktatás ebben a témában régóta krízisben van. „Erre a krízisre

válaszolva Isten megáldotta az egyházat egy olyan pápával, aki többet tett azért a történelem folyamán, hogy fenntartsa és magyarázza az egyház szexualitásról való tanítását, mint bármely másik pápa. II. János Pál pápa olyan szemléletet hozott az egyházba az emberi test és a szexuális egység méltóságáról és értelméről, amit előtte még soha senki” – írja Christopher West a Jó hírek

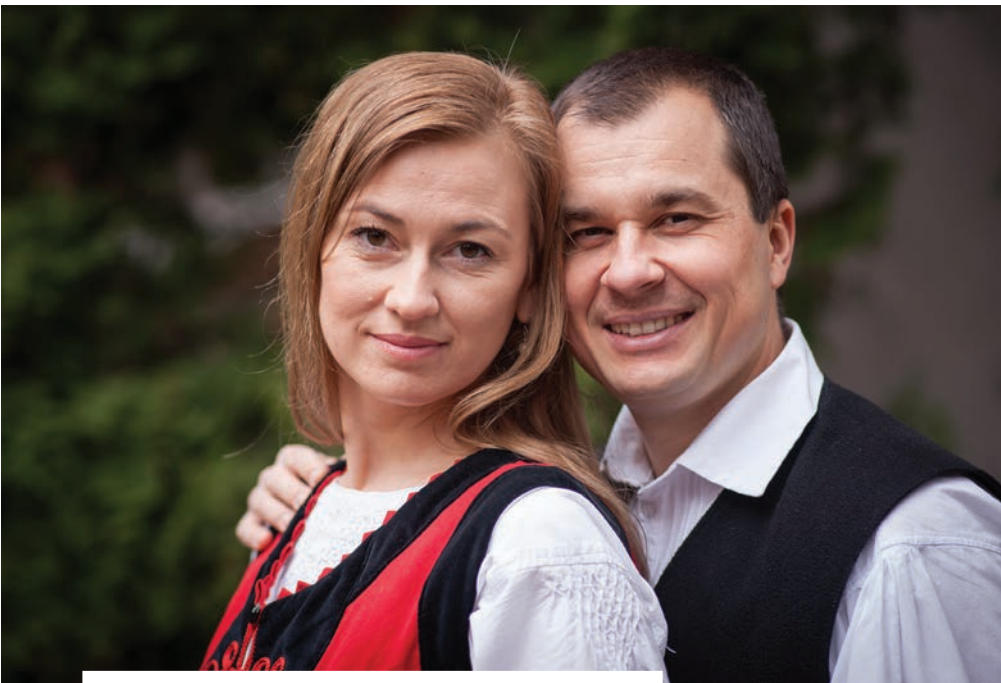
Ezen felül olyan programokat is látunk, mint a 40 nap az életért, amelyik kifejezetten a meg nem született magzatokért, az abortusz felfüggesztéséért vállal negyvennapos imaszolgálatot. Vagy a Lelki adoptálás, ami kilenc hónapon át tartó, mindennapi imát jelent egy magzatért, hogy megszülethessen. A magyarországi Egy Élet nevű életvédő szervezet gondozásában elindított 9

– Azt több kutatás is megerősítette, hogy a nagy családban kisebb a tagok karbonlábnyoma, a Föld pedig sokkal több embert eltartana, ha mértékletes életet élnénk. Se környezetszennyezés, se egyéb szempontból nem „nehezebb” a földnek a nagy család. Sőt sokkal könnyebb, mert – az anyagiakkal való takarékoságon túl – sokkal több szeretetet „termel”, amire a legnagyobb szükség van. Te hogyan látod ezt?

– Ha mértékletes életet élnénk ... Pedig a ma köztudatban lévő népességszabályozás lényege az, hogy a túlnépesedés nem jó, attól félni kell. Ezt hírsztelik és ezzel magyarázzák politikájukat bizonyos államok vezetői (pl. Peru, Kína) a születendő gyermekek számának megsabálásakor vagy az abortusz és fogamzásgátlás támogatásakor. Régebben olvastam egy felmérést, miszerint a mai nyugati ember legnagyobb félelme a saját kényelmének

Van néhány szabályunk, például azt eszik mindenki, ami az asztalon van. Vagy előbb a már kibontott dolgok fogynak el, azután kezdünk meg másikat, másfélét. Az pedig, hogy a család szeretet is termel, például az étkezések alatt is szépen meglátszik.

FOTÓ: TÓFALVI EMESE ARCHIVUMA

Tófalvi Emese hitoktató és férje hat gyermeket vállalt és nevel

a házasságról és a szexualitásról című könyvében. Ebben az enciklikában II. János Pál megmutatta, hogy Isten, bár az embert látszólag szigorú törvények közé fogta, „a szeretet magasztos útjára hívta meg”.

Ennek kapcsán látom, hogy az egyház hajlandó nyitni és konkrétabban fogalmazni, jobban megmagyarázni azt, amit évszázadok óta tanít. A test teológiájának bemutatására, megismerésére és megértésére könyvek, filmek jelennek meg és kurzusokat tartanak az egyházhoz tartozó szervezetek. (Ilyen például a marosvásárhelyi Imádság Háza szervezésében tartott Testeó kurzus). Egyre többen kezdenek foglalkozni a témával, olyanok, akik tovább kell adják ezt a tanítást (papok, hitoktatók, ifjúsági vezetők stb.), de sokan olyanok is, akik saját életükben akarják megélni a helyes szexualitást.

hónap = 1 tanév nevű kurzus az élet védelmét tűzte ki célul. Ugyanígy a Séta az életért és más ilyen jellegű kezdeményezések is (Axioma Youtube csatorna, kisfilmek, videók fogantatás, abortusz témakörében).

Véleményem szerint dicséretes, hogy az egyház megengedi, sőt támogatja az ilyenfajta programokat. További tennivaló is mindig kerül. Fontosnak látnám, hogy a gyulafehérvári egyházmegyében is bekerüljön az iskolába az életvédelem, a nemiség, a családi életre való nevelés. Ehhez komolyabban át kellene gondolni a 9–12. osztályos tananyagot. A tantervet, a tanítási tartalmakat a fiatalok érdeklődési körére kell szabni, mert ha érdeklődnek valami iránt, az legalább fél siker az elsajátításban, a véleményformálásban. Az ilyen jellegű tankönyvek, tanítási segédanyagok szerkesztése egyelőre csak vágyálom.

elvesztése. Ilyen alapon érthető, hogy miért nyer ekkora teret a születésszabályozás mindenféle módja. És ez a gondolat egyáltalán nem új keletű: Thomas Robert Malthus anglikán lelkész, közgazdász, demográfus a 18–19. század fordulóján fogalmazta meg tanulmányában a következőket: „Aki már foglalt világba születik, ha családja nem képes őt táplálni, vagy ha a társadalom számára nem szükséges a munkája, akkor nincs semmiféle joga, hogy az élelemből részesedni kívánjon, és ő valójában fölösleges ezen a földön. A természet nagy lakomájánál nem terített nekik.”

(Tanulmány a népesedés törvényéről, 1798). Malthus szerint az emberek haszontalan kosztosok, akik az uralkodó osztályok jólétét és hatalmát veszélyeztetik. Ez a gondolat egyre komolyabban és gyakrabban előfordult olyan írásokban, melyek a „tévedhetetlen, tudományos ismeretek tekintélyével léptek fel”. Paul Ehrlich *Népesedési bomba* című könyvének (1968), valamint a Római Klub által megjelentetett *A növekedés határainak* (1972) éppen a népességrobbanástól való félelemkeltés volt a célja.

Véleményem szerint dicséretes, hogy az egyház megengedi, sőt támogatja az ilyenfajta programokat. További tennivaló is mindig kerül. Fontosnak látom, hogy a gyulafehérvári egyházmegyében is bekerüljön az iskolába az életvédelem, a nemiség, a családi életre való nevelés.

Ettől kezdve az Egyesült Államoknak és nagyon sok nemzetközi szervezetnek elsőrendű célja lett a világ népességének csökkentése. Ezzel magyarázható, hogy miért nyernek akkora támogatottságot a feminista és homoszexuális mozgalmak, valamint a világszerte tevékenykedő abortuszszervezetek.

Én is azt vallom, hogy a nagycsalád „az anyagiakkal való takarékoságon túl – sokkal több szeretetet termel, amire a legnagyobb szükség van”. Hazudnék, ha azt mondanám, hogy ételből ugyanannyit fogyasztunk, mint egy három-négy tagú család, de a főzött (és nem éttermi) ételmezés manapság még egyszer sem vezetett éhezéshez. Sőt tudatosabban eszünk és nem össze-vissza mindent. Van néhány szabályunk, például azt eszik mindenki, ami az asztalon van. Vagy előbb a már kibontott dolgok fogynak el, azután kezdünk meg másikat, másfélét. Az pedig, hogy a család szeretetet is termel, például az étkezések alatt is szépen meglátászik. Bár suliidőben csak a

Tófalvi Emeséék gyerekei. A kép elkészülte óta novemberben még egy kisfiuk született

vacsorákat tudjuk együtt elfogyasztani, már ez is nagy segítség a nap feszültségeinek levezetéséhez. Aki feszült, az kibeszéli magából a dolgokat, a többi pedig megtanul figyelmesen hallgatni, együttérezni, vigasztalni. Egy-egy felvetett probléma, élethelyzet megoldása mindenki számára tanulságos lehet. Persze vannak vitáink is, hol halkab-

Nemcsak a gyerekek tanulnak egymástól és a szülőktől, hanem a szülők is tőlük. Nekem nagy kihívás minden gyermekem, mert tükröt tartanak előlem. Máságuk, néha a világi szemlélettel átitott gondolkodásuk vagy olykor szófogadatlanságuk sokszor feldühít és kibillent egyensúlyomból.

bak, hol hangosabbak, de ezek is az életünk szerves részei, és véleményem szerint szükségesek. Szoktam mondani, hogy ilyenkor olyanok vagyunk, mint a kövek a patakban: össze kell

koccanjunk, hogy aztán szép simákká váljunk. Ezek alatt a koccanások alatt, nemcsak a gyermek változik, hanem a szülő is. Nemcsak a gyerekek tanulnak egymástól és a szülőktől, hanem a szülők is tőlük. Nekem nagy kihívás minden gyermekem, mert tükröt tartanak előlem. Máságuk, néha a világi szemlélettel átitott gondolkodásuk vagy olykor szófogadatlanságuk sokszor feldühít és kibillent egyensúlyomból. És akkor hátra kell lépnem, és segítségért kell kiáltanom ahhoz, aki minden körülmény között mellettem és mellettek áll. És ilyenkor nem valami korszakalkotó nagy megoldási terv jut eszembe, hanem az a végtelen szeretet, amelyikkel engem és őket is körül veszi a Jóisten. Ebben a szeretetben minden erős ellentét, erős szembenállás megszűnik és elfogadhatóvá válik. És habár egy-egy nézetem vagy magatartásom nem tudok azonosulni, az embert mindig szeretetreméltónak, átélhetőnek tanulom meg látni. Ezekből a fájdalmakból és gyógyulásokból aztán mindenki tanul és épül a családban.

OZSVÁTH JUDIT

ozsvathjudit@yahoo.com

Disztingváljunk!

Ha irodalomórán az irodalom történetét tanítják, akkor tornaórán miért nem a torna történetét tanítják? Ezen csak gondolkodom, Géza bácsitól nem merem megkérdezni, mert azonnal odatesz, három udvarkör loholás vagy ötven-száz guggolás a tornaterem sarkában...

Nem mondom, van értelme annak, hogy az ember körbe szalad a suliudivaron, meg hosszú, keserves perceken át lóg a bordásfalon. Mert ügyes, izmos keze meg lába lesz tőle, állítólag. Lába meg keze, ha a sorrend számít.

De miért kell dög nehéz medicina labdát egymásnak dobálni? Hogy a lábfejünkre essen? És miért kell annak is labdajátékot játszani, egész évharmadban, aki ezt nagyon utálja, se ügyessége, se magassága, se érdeklődése, sőt kedve sincs hozzá?

Sajnos az iskolában egy csomó mindent csinálunk, amihez nincs se kedv, se adottság, se tehetség, se idő. Azért mondják olyan gyakran, hogy siesünk, mert még az anyag felénél sem tartunk!

Jó, hogy labdajátékokra egy egész évharmad van! Igaz, a legtöbben szeretik, alig várják, hogy focizni, kosarazni, kézilabdázni lehessen már egyszer. És utálják, amikor kézen állni meg hídba lemenni, meg gyertyába felmenni kell.

Inkább lemegyek hídba, felmegyek gyertyába, csinállok ötven hasizmot és akárhány hátizmot, csak labdát pattogtatni, lépést számolni, egymást rángatni meg majommód ugrálni, rohagálni a tornateremben vagy az udvaron ne kelljen!

Mindenki lelkesen ordít, hadonászik, rohan, pattogtat, adják-veszik a labdát, sifitelnek egymás előtt, mögött, mellett. Hát én ettől a cirkusztól két perc alatt kikészülök. Szédülök, frusztrált vagyok, csillagokat látok, és egyáltalán, gyűlölöm az egész felhajtást. Nem lehetne az introvertált tanulókat kihagyni a csapatjátékból?

Magyarázza meg nekem valaki, hogy miért jó arra kötelezni az oktatási folyamat tehetetlen tárgyát, hogy azt tegye, amitől legjobban irtózik? Értem én,

FOTO: FREEPIK.COM

Szédülök, frusztrált vagyok, csillagokat látok, és egyáltalán, gyűlölöm az egész felhajtást. Nem lehetne az introvertált tanulókat kihagyni a csapatjátékból?

hogy mások meg a természetes logaritmustól és az entrópiától irtóznak – de az valahogy mégis elviselhetőbbnek tűnik, mert nem fizikai síkon nyilvánul meg.

Nem mindegy, hogy a ceruzánk hegye törik ki az áldatlan erőlködés közben, vagy leverik és eltapossák a szemüvegünk. Nem mindegy, hogy agyficamunk lesz, mert nem tudjuk eldönteni, hogy a sorba vagy párhuzamosan kapcsolt égők hatásfoka lesz-e nagyobb, vagy kosarazás közben kimegy a helyéről a vállunk. Vagy mindegy?

Persze, fontos a testmozgás, és nagyon szívesen járnék testnevelésőrára minden reggel, ha ott valóban a testünket nevelnék úgy, ahogyan neki abban a korban jó. De milyen kétségbeesett ez a helyzet, amikor mindenkinek más a teste, még egy életkorban is a biológiai

fejlődés különböző fokozatain állunk, és eltérő testeink eltérő módokon fejlődhetnek okosan! És akkor a lélekről nem is beszélünk!

Milyen jó lenne, ha már az oviban ki lehetne szűrni a vérmes labdajátékosokat, rettenthetetlen síkirályokat és extrém sportolókat, és biztonságos módon el lehetne különíteni őket a magányos fára mászóktól, cigánykerékfüggőktől, spárgabolondoktól és fejen álló bajnokoktól! Valószínű, hogy ilyen körülmények között matekórán is sokkal kevesebb ceruzahegy törne, és az irodalomtörténettel is töretlenül haladhatna a szolgálatos magyartanárr.

LÁSZLÓ NOÉMI

nocsek@gmail.com

Továbbképzés a pályaaorientáció digitális eszközeiről tanároknak

Ingyenes, online pedagógus-továbbképzési program indul A pályaaorientáció folyamata és digitális eszközei a pedagógiai gyakorlatban címmel, amelyre a romániai iskolákban magyar nyelven oktató pedagógusok és intézményvezetők jelentkezhetnek. A 30 órás akkreditált képzés az Erasmus+ projekt keretében valósul meg, az Oktatási Hivatal és a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége partnerségében. A résztvevők tanúsítványt kapnak, amely kreditponttá alakítható.

A képzés időtartama 2026. január 26. és február 15. között van. Célja a pályaaorientáció elméleti és gyakorlati alapjainak bemutatása, a digitális eszközök pedagógiai alkalmazása, valamint a tanulók egyéni tanulási és pályautjainak támogatása. A program kiter az önismeret fejlesztésére, a továbbtanulási lehetőségek feltérképezésére, a pályaismeretre, a pályatervezésre, az önmarketingre, továbbá a diákokkal és szülőikkel végzett pályaaorientációs munka módszertanára.

Kiemelt elem a Pályaaorientációs Támogató Mérőeszköz (POM) megismerése és iskolai gyakorlatba való beépítése. A képzés teljes egészében online zajlik, a kontaktórák Microsoft Teams felületen, előzetes felkészülési kötelezettség nélkül. További információk az RMPSZ honlapján érhetők el.

Átadták a csíkszeredai Petőfi Sándor-iskola új tornatermét

Befejezték a csíkszeredai Petőfi Sándor Általános Iskola új tornatermének építését, amelyet ünnepélyes keretek között adtak át és vettek birtokba a diákok. A városközponti iskola szomszédságában megvalósult, kétszintes, korszerű létesítmény jelentősen hozzájárul az oktatás és a testnevelés feltételeinek javításához. Az eseményről a Maszol számolt be.

A tornaterem tervezését a székelyudvarhelyi 4Zet Architects Kft., kivitelezését a Niliten Constructii Kft. végezte. Az épület különlegessége, hogy tetején egy védőhálóval körbevett focipálya kapott helyet, míg az alsó szinten egy teljesen felszerelt sporttér, öltözők és

kiszolgálóhelyiségek találhatóak. A beruházás összértéke 17,18 millió lej volt, amelyet részben kormánytámogatásból, részben a város költségvetéséből finanszíroztak.

Az ünnepélyes átadáson jelen voltak a város és az iskola vezetői, pedagógusok, egyházi elöljárók, valamint nagyszámú diákság. Az eseményen Korodi Attila polgármester rámutatott: számos tényező tarkította a kivitelezés folyamatát. Ezeknek egyik sajátos színfoltja a régészeti feltárás volt: néhány ásonyom választotta el a korábbi századokat a jelenünktől, hiszen a régészek számos középkori maradványt tártak fel az építőtelep megnyitását követően.

Burus Siklódi Botond, a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetségének elnöke az átadó ünnepségen úgy fogalmazott, a testnevelés és a sport szerepe az oktatásban ma már megkérdőjelezhetetlen. Nem csupán az egészséges életmód megalapozásáról van szó, hanem jellemformálásról is: kitartásról, küzdeni tudásról, szabálykövetésről, közösségi gondolkodásról.

Az eseményen László Károly igazgató beszédében elmondta, ünnep az iskola számára, hogy használatba vehetik az új tornatermet, ugyanis számunkra ez jóval több egy épületnél: egy régóta várt közösségi tér, ahol a diákok fejlődhetnek, megerősödhetnek, és megfelelő körülmények között sajátíthatják el a küzdelem, az együttműködés, a kölcsönös tisztelet és a kitartás értékeit. Bízunk abban, hogy ez a hely a sport és a nevelés meghatározó színterévé válik. Az ünnepséget a diákok torna- és moderntánc-bemutatója, jelképes átadási mozzanatok és egyházi áldás zárta.

Továbbképzés indul a digitális kompetenciamérésről

Ingyenes, online pedagógus-továbbképzési program indul A digitális országos kompetenciamérés statisztikai háttere és módszertana címmel, amelyre a romániai iskolákban magyar nyelven oktató pedagógusok jelentkezhetnek. A képzés az Erasmus+ program keretében valósul meg, az Oktatási Hivatal és a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége partnerségében.

A 15 órás akkreditált továbbképzés célja, hogy a résztvevők mélyebb ismereteket szerezzenek az országos kompetenciamérés statisztikai hátteréről, ezáltal hatékonyabban tudják értelmezni és felhasználni a mérési eredményeket. A program távoktatási formában zajlik: a tananyagok a Moodle felületen érhetőek el, az önálló feldolgozást pedig egy kétórás, összefoglaló online kontaktóra egészíti ki a Teams platformon.

A képzés 2026. január 27. és március 1. között zajlik, a záróvizsga ugyanebben az időszakban online formában teljesíthető. A sikeres résztvevők az oktatási hivatal által kiállított tanúsítványt kapnak, amely kreditponttá alakítható. További információk az RMPSZ honlapján olvashatók.

Márton Áron évévé nyilvánítanak az idei évet Romániában

Az RMDSZ parlamenti csoportja – a Gyulafehérvári Római Katolikus Főegyházmegyével partnerségben és annak támogatásával – törvénytervezetet iktatott, amely a 2026-os évet Márton Áron püspök évévé nyilvánítaná Romániában. A kezdeményezés célja a magyar közösség erkölcsi, kulturális és történelmi hozzájárulásának törvényi szintű elismerése.

A kezdeményező hangsúlyozták: Márton Áron nemcsak a romániai magyarság kiemelkedő erkölcsi példaképe, hanem a 20. századi Románia meghatározó történelmi személyisége is. Erdély püspökeként következetesen kiállt az emberi méltóság védelmében a háború, a holokauszt és a kommunista diktatúra idején, fellépései pedig a közösségek közötti párbeszédet és együttélést szolgálták.

A törvénytervezet kiemeli azt is, hogy a romániai zsidóság védelmében tanúsított bátor magatartásáért Márton Áront a Yad Vashem Intézet a Világ Igaza címmel tüntette ki. Továbbá Márton Áron egész életében a soknyelvű és sokvallású Erdély értékei mellett állt ki, és meggyőződése szerint a többség és kisebbségek tisztességes együttélése erősíti az államot. Ennek erkölcsi jelentőségét erősíti, hogy Ferenc pápa 2024-ben elismerte hősiességét, és folyamatban van boldoggá avatása is.

Az RMDSZ szerint a Márton Áron-év törvényi elismerése lehetőséget teremtene arra is, hogy 2026-ban kulturális, oktatási és közösségi események keretében mutassák be Márton Áron életművét és örökségét.

Kutatás a mai fiatalok olvasási szokásairól

A fiatal generáció nem kedveli a házi olvasmányokat, ugyanakkor az olvasás iránti igény és az olvasás öröme továbbra is jelen van körükben – állapította meg Plainer Zsuzsa antropológus egy nagyváradi előadás során. A kolozsvári Nemzeti Kisebbségkutató Intézet kutatója nagyváradi középiskolások körében végzett interjú és fókuszcsoporthoz vizsgálatot annak feltárására, milyen könyveket olvasnak, milyen filmeket néznek, és milyen zenét hallgatnak a fiatalok, illetve hogyan viszonyulnak a szépirodalomhoz. A kutató hangsúlyozta: vizsgálata nem oktatáskutatás, ugyanakkor tanulságai kiindulópontként szolgálhatnak pedagógusok számára is.

Az előadás során elhangzott: a magas kultúra fogyasztása háttérbe szorult, perifériusabbá vált, miközben az internet új tartalmi kínálatot hozott, amelyhez a közoktatás nehezen alkalmazkodik. Plainer Zsuzsa szerint generációs és rendszerszintű problémáról van szó, amely nemcsak Romániában, hanem általánosságban Kelet-Európában is megfigyelhető. Ennek következménye a kulturális fogyasztás szegregálódása és a társadalmi különbségek erősödése. A kutatás ugyanakkor nem az iskola-diák viszonyra fókuszált, hanem arra, hogy mit fogyasztanak a fiatalok, és ebben kiemelt szerepet tulajdonított a kulturális intézményeknek, például a könyvtáraknak.

A vizsgálat egyik hangsúlyos területe a zenefogyasztás volt. Megállapítást nyert, hogy a zene ma már nem tölt be olyan identitásképző szerepet, mint korábban: eltűntek az élesen elkülönülő zenei csoportok. A válaszok között olyan előadók is megjelentek, akiket a magaskultúra is elismer, példaként Azahriah neve hangzott el. A kutatás során ugyanakkor az is kiderült, hogy bár köztudottan hallgatnak magyar

fiatalok manelét, a váradi diákok román könnyűzenét nem említettek.

A filmfogyasztás kevésbé bizonyult sokszínűnek: gyakran említették a horror- és vámpírtémájú alkotásokat, valamint a krimiket, sci-fiket és történelmi sorozatokat. A kifejezetten fiataloknak szóló, „young adult” kategória nem volt meghatározó számukra, ami árnyalja azt a sztereotípiát, hogy a tinédzserek kizárólag magukról szóló történetek iránt érdeklődnek.

A filmfogyasztási minták a könyvvásztásban is visszaköszönnek. A kutatás szerint a fiatalok valóban olvasnak: népszerűek a pszichológiai témájú könyvek, a fiúknál a motivációs és szakmai identitáshoz kapcsolódó művek, valamint a populáris kultúra termékei, például a sci-fi, a vámpíros és romantikus regények. Plainer hangsúlyozta: ezek is könyvek, azaz olvasásról van szó. A szépirodalommal is van érintkezés, például Szabó Magda művein keresztül, ugyanakkor a kortárs szépirodalom alig jelenik meg, csupán eseti említések szintjén. Általános jelenség, hogy nagy a távolság a diákok által kedvelt könyvek és a kötelező házi olvasmányok között.

A „nem szeretem a házi olvasmányokat” narratíva szinte mindenkinél megjelent. A kutatás érdekessége, hogy még az olvasó diákok is különféle módszerekkel – akár mesterséges intelligencia segítségével – igyekeznek megkerülni a kötelező olvasmányok elolvasását. Arra a kérdésre, honnan kapnak olvasnivaló-ajánlásokat, egyértelmű válasz érkezett: a TikTokról, különösen a BookTok felületéről. Ugyanakkor a válaszok alapján nem igazolódtott az a kép, hogy a fiatalok kontrollálatlanul használják az internetet: tudatos, célirányos és pragmatikus nethasználat jellemzi őket.

A kutatás megállapította azt is, hogy sok fiatal olvas angol nyelven. Bár a házi olvasmányokat unalmasnak tartják, azokat a könyveket, amelyeket maguk választanak, élményként élik meg. Plainer Zsuzsa szerint ebben a generációban is megvan az olvasás öröme, az élménykeresés határozza meg a könyvekhez való viszonyt. Úgy vélte, érdemes lenne abból kiindulni, amit a

fiatalok szívesen olvasnak, és erre építve közelíteni őket a magaskultúrához. Hozzátette: hasznos lenne nyilvános szakmai vitákat folytatni arról, milyen irányba kellene elmozdulnia a magyar nyelv- és irodalom oktatásának, hiszen a rendszerben jelentős tudás halmozódott fel.

Az oktatás helyzetét kéri számon Bolojanon

A Béke – Románia az első elnevezésű parlamenti frakció újabb indítványt készült benyújtani a szenátusban, ezúttal Ilie Bolojan kormányfő, ügyvivő tanügyminiszter ellen, mert az infláció közepette csökkentette az egyetemisták számára nyújtott „társadalmi támogatást”, így az oktatáshoz való hozzáférés „egyre inkább a családi jövedelemtől vált függővé”. Az oktatás az összeomlás és a lemorzsolódás között. Hogyan válnak a diákok járulékos kárrá című indítványt a frakció 12 szenátora és a AUR 28 szenátora írta alá.

A nyilvános adatok szerint egy egyetemistának havonta több mint 2000 lejre van szüksége ahhoz, hogy az oktatási rendszerben maradjon. Ez a pénz étkezésre, szállásra, közlekedésre és tanulási anyagokra elegendő. Az ösztöndíjak azonban a minimális szükségletek kevesebb mint felét fedezik, miután az ösztöndíjalapokat csökkentették, a diákok közlekedési lehetőségeit korlátozták, és az állami támogatást csak az év kilenc hónapjára biztosítják – mutatnak rá a kezdeményezők.

A Béke – Románia az első elnevezésű parlamenti frakció további két másik egyszerű indítvány előkészítését is bejelentette, amelyet Oana Țoiu külügyminiszter ellen és Radu Miruță védelmi miniszter ellen fognak benyújtani a második parlamenti ülészek elején.

Nicușor Dan államelnök január 14-én írta alá a Daniel David oktatási miniszter lemondását rögzítő rendeletet – emlékeztet az Agerpres. Az államelnöki hivatal közleménye szerint ugyanakkor aláírta a rendeletet, amellyel Ilie Bolojan kormányfőt kinevezi ügyvivőként a tanügyi és kutatás minisztérium élére.

D. SZ.